

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Babybox jako součást naší společnosti

Vypracovala: Alena Honzová, DiS.

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Jankovský, Ph.D.

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 20. dubna 2020

Podpis

Alena Honzová, DiS.

Poděkování

Ráda bych poděkovala především panu doc. PhDr. Jiřímu Jankovskému, Ph.D., za odborné vedení mé bakalářské práce, za jeho cenné rady i metodickou pomoc. Rovněž chci vyjádřit vřelé poděkování panu Ludvíku Hessovi a všem zúčastněným informantům za jejich čas, ochotu a spolupráci. Také děkuji zdravotním sestřám na dětském oddělení Nemocnice Pelhřimov, které se podílely na mém výzkumu.

V neposlední řadě děkuji své rodině za trpělivost a podporu během celého studia.

Abstrakt

Předkládaná kvalifikační práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části jsem se zaměřila na základní teoretické poznatky o babyboxech, jejich historii, umístění, využitelnost, příčiny odkládání nechtěných dětí do babyboxu, a v neposlední řadě i na pěstounskou péči a osvojení. V závěru teoretické části práce se zmiňuji o možnostech preventivních opatření odkládání nechtěných dětí do babyboxu a o některých etických otázkách s tímto tématem spojených.

Pro realizaci praktické části jsem zvolila metodu kvalitativního výzkumu. Pěti předem vybraným informantům z pelhřimovského regionu jsem pomocí strukturovaného rozhovoru položila otázky, které se týkají jejich názoru na babyboxy a na babybox umístěný v Nemocnici Pelhřimov. Polostrukturovaným rozhovorem jsem následně získala názor pana Ludvíka Hesse, zakladatele babyboxů v ČR, na odložení skoro dvouletého chlapce do babyboxu v Nemocnici Pelhřimov.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké jsou názory informantů na babyboxy, jak je vnímána možnost odložení již dvouletého dítěte tímto způsobem. Získané podklady porovnávám s pohledem svým a s názory pana Ludvíka Hesse.

Klíčová slova: rodina; rodičovství; mateřství; historie odkládání nechtěných dětí; babybox; Nemocnice Pelhřimov; orgán sociálně-právní ochrany dětí; pěstounská péče; osvojení; preventivní opatření

Abstract

This thesis is divided into theoretical and practical part.

In the theoretical part, I focused on the basic theory of babyboxes, their history, location, usability and the rationale behind putting unwanted children into babyboxes. Foster care and adoption are also looked at. In the conclusion of the theoretical part I discuss possible preventive measures and some ethical issues related to this topic.

For the practical part I have used qualitative research. I asked questions of five pre-selected interviewees from the Pelhřimov region concerning their opinion on babyboxes and babyboxes located in Pelhřimov Hospital. I held a semi-structured interview with Mr. Ludwig Hess. He is the founder of babyboxes in the Czech Republic. He provided an opinion of one that was used on a boy of nearly two years of age at Pelhřimov Hospital.

The aim of this thesis is to find out the opinions of selected interviewees about babyboxes and the motivation behind their use on a two-year-old child. I compare the obtained data with my opinion and with the opinion of Mr. Ludwig Hess.

Key words: family; parenthood; motherhood; history of putting unwanted children; babybox; Pelhřimov Hospital; body of social and legal protection of children; foster care; adoption; preventive measures

Obsah

Úvod	7
I. Teoretická část	9
1 RODINA.....	9
1.1 Rodičovství a mateřství	10
1.2 Krizové situace v rodině	10
1.2.1 Těžká sociální situace	11
1.2.2 Svobodná matka – rodina bez otce.....	11
1.2.3 Poporodní deprese.....	11
2 BABYBOX	13
2.1 Historické konsekvence.....	14
2.2 Babybox v zahraničí.....	15
2.2.1 Slovenská republika	15
2.2.2 Německo	16
2.3 Babybox v České republice.....	16
2.3.1 Otevření prvních babyboxů v České republice	17
2.3.2 Babybox Nemocnice Pelhřimov	18
2.4 Odpůrci versus příznivci babyboxu	19
2.5 Jiné možnosti odložení novorozence	21
3 „PROGRAM ZÁCHRANY NOVOROZENCE“	23
3.1 Azylové domy pro matky v nouzi	23
3.2 OSPOD a náhradní rodinná péče.....	23
3.2.1 Osvojení.....	24
3.2.2 Pěstounská péče	24
3.3 Preventivní opatření odkládání nechtěných dětí.....	25
3.3.1 Prevence nechtěného otěhotnění	25
3.3.2 Plánované rodičovství	26
3.3.3 Větší sociální podpora matkám na mateřské dovolené	26
II. Praktická část	28
4 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	28
4.1 Cíl práce.....	28
4.1.1 Výzkumné otázky	28
4.2 Metodika	29
4.2.1 Popis výzkumného terénu.....	29
4.2.2 Popis výzkumného souboru	31
4.3 Rozhovory.....	32
4.3.1 Rozhovory s informanty	32
4.3.2 Rozhovor s panem Ludvíkem Hessem	43
5 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT a DISKUZE	46
6 ZÁVĚR	52
Seznam použitých zdrojů	54
Seznam příloh.....	58

Úvod

Místa na odkládání nechtěných dětí nás v historii společnosti provázejí od nepaměti. Jejich hlavním účelem je ochrana života narozených dětí, i když v každé době se našlo i mnoho jejich odpůrců. I přes veškerou jejich snahu se schránky v různých podobách nacházejí po celém světě a mění k lepšímu životy tisíce novorozenců. O název takové schránky a její uvedení do provozu se u nás zasloužil novinář, spisovatel a chovatel koní pan Ludvík Hess. Slavnostní otevření prvního babyboxu připadlo zřejmě symbolicky na Den dětí v červnu 2005. Od té doby se dveře „plechových schránek“ otevírají několikrát do roka a počet odložených dětí do babyboxu u nás již překročil dvoustou hranici. Všem těmto dětem se ve vteřině zaklapnutí dvířek natrvalo zavřela i možnost poznat svou skutečnou rodinu. Jejich osud byl z náruče matky vložen do rukou cizích lidí, kteří se však v jejich dalším životě stanou velmi blízkými, resp. nejbližšími lidmi.

Neméně se tak změnil život i nejstaršímu dítěti odloženému v lednu 2019 do babyboxu v Nemocnici Pelhřimov. Dosud nevyužitá, ale zato jedna z prvních schránek v České republice se v tom okamžiku stala mediální senzací a upoutala pozornost nejen zaměstnanců dětského oddělení nemocnice, ale troufám si říci, že i nás všech. Já sama v pelhřimovské nemocnici již několik let pracuji jako zdravotní sestra na Anesteziologicko-resuscitačním oddělení, a proto mě tento životní osud skoro dvouletého chlapce ovlivnil natolik, že jsem se rozhodla věnovat tématu odložených dětí i svoji bakalářskou práci.

V teoretické části bakalářské práce se pokusím objasnit historii babyboxů, umístění a jejich využitelnost nejen v České republice, ale i v sousedních zemích. Dále bych ráda zmapovala celou cestu, která čeká právě odložené dítě až k umístění do náhradní rodinné péče. V závěru teoretické části zkusím najít možnosti prevence, aby počet odložených dětí rostl stále pomalejším tempem, než tomu bylo dosud. V praktické části oslovím formou strukturovaného rozhovoru pět informantů z pelhřimovského regionu. Jejich názory na babybox a odložení skoro dvouletého chlapce do babyboxu v Pelhřimově porovnáám s pohledem mým a s názory pana Ludvíka Hesse.

Dále bych chtěla zdůraznit, že tak závažné téma nechci psát ani z pohledu zdravotní sestry či budoucího sociálního pedagoga, ale hlavně jako milující matka dvou synů, kterých bych se za žádné situace nikdy nevzdala. Všechny ženy, které takový krok udělaly, zřejmě důvod měly a jen těžko někdo může posoudit, zda byl správný či nikoliv. Jedno je však jisté, odložením svého potomka tímto způsobem se matka nedopouští žádného protiprávního jednání, i když z pohledu lidského, etického a hlavně mateřského se jedná o dosti rozporuplný čin.

Proto bych na závěr úvodu chtěla vyzdvihnout myšlenku římského soudce a spisovatele Auluse Gelliuse (123-180 n.l.), který řekl: *„Porodit a svůj plod od sebe odtrhnout, to je proti přírodě. Živit svou krví ve svém těle něco, co nevidíš, a neživit mlékem to, co vidíš, co už je člověkem, co žije, co s pláčem volá po matčiných službách - která tohle dokáže, není opravdová matka, to je matka jen napůl.“* (Svoboda, 2018)

I. Teoretická část

1 RODINA

Definice rodiny není zcela jednotná a každý autor ji popisuje z jiného úhlu. Přesto, jak uvádí sociolog a pedagog Ivo Možný: *„Existuje klasická představa, že společnost se skládá z rodin.“* (Možný, 1990, str. 17)

Rodinou se odjakživa rozumí společenství osob, které jsou spjati příbuzenským vztahem, ať už formou pokrevní linie nebo svazkem manželským. V sociologii nejčastěji hovoříme o rodině nukleárního typu, která se skládá z manželů a vlastních či nevlastních dětí, a tím ji považujeme za základní model rodiny. (Giddens, 2013)

Hlavním úkolem rodiny je reprodukce, kdy dospělí členové nesou plnou odpovědnost za výchovu dětí, a tím hovoříme o rodině funkční. Taková rodina dokáže úspěšně eliminovat stereotypy, komunikační bariéry, spory a její členové odpovědně udržují svoje role a uspokojují potřeby ostatních. V dnešní moderní době však stoupá nárůst rozvodů nebo neformálních rodin, kdy je pár v nesezdaném svazku. (Matoušek, 2003) Podle Jiřího Jankovského: *„Za „výhodu“ takového vztahu (tzv. „sešivaného soužití“) bývá považována jeho nezávaznost.“* Partneři se tak vyhnou manželství s pocitem, že mohou kdykoliv ze vztahu snadno odejít. (Jankovský, 2018, str. 85) Neméně tak se zvyšuje počet žen, které se rozhodnou své dítě vychovávat bez muže neboli otce svého dítěte. Je však nutné rozlišovat mezi staršími ženami, které se pro tuto variantu rozhodly účelně, a mezi mladými dívkami, které přišly do jiného stavu neplánovaně. (Matoušek, 2003)

Ať už žijeme v jakémkoliv typu rodiny, tak v každém případě mají všichni členové svá práva a povinnosti, které by měli vůči ostatním plnit. V knize *Jak být dobrým rodičem* od autorky Jiriny Prekop se dočteme, že: *„Právem dítěte je být dítětem a být chráněno.“* *„Povinností rodiče je být rodičem a chránit dítě.“* (Prekop, 2001, str. 10)

1.1 Rodičovství a mateřství

Rodičem se nerodíme, ale stáváme se jím v průběhu našeho života, kdy prvním vzorem nám jsou naši rodiče, kteří se nás snažili vychovat podle svých nejlepších možností a schopností. Dále nás v rodičovských postojích inspirují i naši blízcí, kteří už děti mají a jsou tedy oprávněni nám udílet mnoho cenných rad a zkušeností. Rodičovství nezačíná ani početím či okamžikem porodu dítěte, ale rodičem se stáváme už prvotním rozhodnutím, že jím chceme opravdu být. Následuje období, kdy o dítěti mluvíme, připravujeme se na jeho příchod a chvíli porodu se nám jednoznačně změní celý svět. (Matějček, Pokorná, 1995)

Je ideální, když na celé toto období nejsme sami. Úloha matky je stejně nepostradatelná jako úloha otce a jen oba dohromady tvoří ten správný tým. Podle Zdeňka Matějčka: *„...rodičovská „láska“ má pro přípravu dítěte na příští jeho životní dráhu nesmírnou hodnotu. Předznamenává vztahy k lidem – vztahy k vlastním rodičům v to samozřejmě počítaje.“* Proto je důležité, aby dítě poznalo nejen lásku mateřskou, ale i lásku otcovskou. (Matějček, 2017, str. 211)

Mateřství je nejdůležitější etapa v životě ženy, která s sebou nese celodenní závazek v péči o dítě. Matky často musí odolat mnoha problémům, jako je nedostatek spánku, nadměra stresu, vyčerpání a v neposlední řadě v některých případech i poporodní deprese. Proto je velmi důležité nebýt na takovou zátěž sama a nebát se požádat o pomoc nejen otce dítěte, ale i prarodiče či své blízké, kteří mohou pomoci nejen s miminkem, ale i s domácími pracemi. (Deans, 2004)

1.2 Krizové situace v rodině

Krizové situace jsou přirozenou součástí lidského života a díky jejich naplnění naše existence dostává vyšší smysl. Pokud nás dostihne krize zlomová neboli katastrofická, dostaví se pocit opravdové úzkosti a zoufalství, kdy má člověk dojem, že je pro něj všechno ztraceno. Obrovské zoufalství a smutek se může změnit až v nesnesitelnou bolest, díky které cítíme, že žijeme. Přesto v každé bolesti je zapotřebí hledat něco dobrého, co nás v životě dokáže posunout o krok dál. Měníme se my, náš hodnotový

žebříček a naučíme se rozlišit, co je podstatné a co nikoliv. Krizové situace jsou různorodé a nepředvídatelné, a proto dokáží natrvalo zlomit nejen dospělého jedince, ale ve většině případů poznamenají především dítě. (Jankovský, 2018)

1.2.1 Těžká sociální situace

Narození dítěte promění nejen způsob života, ale hlavně osobní ekonomickou situaci. Životní podmínky mladé rodiny jsou stále drastičtější vzhledem k neustálému nárůstu životních nákladů na chod rodiny, ale i diskriminací matek najít si souběžně s výchovou dítěte i částečný pracovní úvazek. A proto není obtížné se současně s mateřstvím dostat i do velmi těžké sociální situace. Sociální krizové situace by měl do jisté míry řešit rodinný systém dávek sociálního zabezpečení, týkající se dávek státní sociální podpory, dávek sociální péče a v neposlední řadě i mateřského či rodičovského příspěvku. Přesto vzniklá výrazná majetková nejistota mladých domácností se začala projevovat změnou chování, a to v oblasti porodnosti, sňatečnosti nebo věku prvního sňatku. (Procházka, 2012)

1.2.2 Svobodná matka – rodina bez otce

V poslední době je čím dál více patrné, že se matka rozhodne být s dítětem sama. Ať už tak učiní z jakéhokoliv důvodu, vždy se vystavuje mnoha negativním úskalím s tím spjatých jako například rozdílným názorem společnosti na svobodnou matku. Jedni takovou výchovu odsuzují, jiní oceňují, že v takové rodině probíhá jednostranný názor, jak své dítě vychovat, a někteří ani názor nemají. Zkrátka v úplné rodině dítě vnímá podněty od obou rodičů, a pokud jeden selže, může jej nahradit druhý rodič. Svobodná matka v žádném případě nemůže plně zastoupit otcovskou roli a pak už záleží na jejím okolí, jakou psychickou, společenskou či finanční oporu jí mohou nabídnout. Je důležité, aby každá taková útěcha přišla hlavně ve vhodný čas a se správným efektem, který matka bude moci ocenit. (Matějček, 2017)

1.2.3 Poporodní deprese

Na úvod je nezbytné si ujasnit rozdíl mezi poporodní depresí a poporodním blues, kdy se objevují časté a krátkodobé výkyvy nálad, přecitlivělost, plačtivost a poruchy chuti

k jídlu. Po porodu postihuje zhruba 85 % matek a tento stav se považuje za zcela normální. O poporodní depresi mluvíme až ve chvíli, kdy se příznaky poporodního blues bleskově zhorší. Matka ztrácí zájem nejen o běžné činnosti, ale i o dítě ve spojení s únavou, pocitem bezmocnosti, opakujícími se myšlenkami na smrt nebo dokonce na sebevraždu. V takovém případě je nezbytné rychlé stanovení diagnózy a okamžitá pomoc odborníka, který při zvolení správné léčby zkrátí dobu trvání nemoci. (Deans, 2004) V nejhorším scénáři vše může skončit pochybnostmi v sebe sama, v mateřství a v rozhodnutí o svém dítěti, že se ho jednoduše vzdají například odložením do babyboxu.

2 BABYBOX

Babybox je speciální zařízení vyrobené z antikorového plechu, jehož účelem je možnost anonymního odložení nechtěných novorozenců dětí. Babyboxy jsou většinou umístovány v bezprostřední blízkosti zdravotnického zařízení, ale důležitá je i dostupnost a jejich solitérnost, která zaručuje maminkám dostatečné soukromí. Babybox je schránka o šířce 100 centimetrů, výšce 60 centimetrů, hloubce 50 centimetrů a váze 150 kilogramů, ve které je neustále udržovaná teplota 28 stupňů Celsia. Po stisknutí zeleného tlačítka se dveře babyboxu otevírají a teplota se automaticky zvýší na teplotu 37 stupňů Celsia, která se používá v běžných dětských inkubátorech. Dále je v boxu mechanicky spuštěna ventilace, aby byl zajištěn dostatečný přísun vzduchu. (Ďurčíková, 2013) Cena jednoho vyrobeného babyboxu dosahuje zhruba 250 tisíc korun, ale k této částce je nutné započítat ještě přepravu, instalaci a náklady na servisní práce. (PRE, 2012)

Babyboxy se v dnešní době vyrábí už v rámci druhé generace. Výrobce nové generace je Zdeněk Juřica – MONTEL z Náměště nad Oslavou, a proto jsou původní babyboxy postupně měněny za nové. Jednokřídlé schránky s klikou vystřídají plně samočinné dvoukřídlé dveře. Při jejich zavření nehrozí dítěti absolutně žádné nebezpečí poranění a s aktivací vizuálních a akustických senzorů se rozezná signalizační zařízení, které upozorní odborný zdravotnický personál na obsazenost schránky. Dítě je pak okamžitě dvířky na druhé straně zdi bezpečně přeneseno na přijímací oddělení k nezbytnému vyšetření. (Babybox, 2010)

V případě, že by si matka svůj čin okamžitě rozmyslela, je možné do 15 vteřin opětovně dvířka otevřít, dokud se samovolně neuzavrou. Než se matka rozhodne svého potomka položit do babyboxu, může také využít 24hodinovou možnost telefonicky kontaktovat přímo pana Ludvíka Hesse, jehož telefonní číslo je zveřejněno na každém babyboxu v České republice. (Babybox, 2010) Viz. Příloha č. 1: Fotografie babyboxu Nemocnice Pelhřimov.

2.1 Historické konsekvence

Z historie je patrné, že odkládání nechtěných dětí bylo vždy ovlivněno náboženskými, kulturními a sociálními faktory. Aby si byla matka opravdu jistá, že o dítě bude bezpečně postaráno, často zvolila možnost uložení potomka na veřejném místě jako tržiště, kostel či klášter. V Miláně byl roku 787 zřízen dům pro odložené děti, zvaný také jako Xenodochium. Tento dům inspiroval další města a obdobné domy se začaly otevírat po celé Itálii. Ve 12. století se objevují zařízení velmi technicky podobná dnešnímu babyboxu s otočným mechanismem, kterým matka dítě posunula do objektu nalezince a zvonkem upozornila personál. (Hess, 2009) Tehdejší papež Inocence III., vlastním jménem hrabě Lothar ze Sengi (Harenberg, 1994), následně v době svého pontifikátu nařídil všem klášterům, aby zřídily taková místa na veřejně přístupném prostoru. (Hess, 2009)

Dalším historicky důležitým místem byl tzv. Špitál neviňátek, který zahájil provoz v roce 1445 ve Florencii. V rámci modernizace v roce 1660 bylo toto vstupní místo plně funkční a využívané do poloviny 19. století. Na počátku vlády rakouské císařovny Marie Terezie (1740–1780) byly matky, které porodily nemanželské dítě, veřejně trestány smrtí. S těmito nešťastnicemi císařovna soucítila a vyzvala všechny soudy, aby matky podporovaly, a naopak trestaly muže, kteří ženám slíbili manželství, ale již tak neučinili. Díky tomuto příkazu byly v následujících letech hojně zřizovány porodnice a nalezince. (Babybox, 2010)

Za historicky nejdéle nepřetržitě fungující porodnici na světě se považuje porodnice U sv. Apolináře v Praze, která je v provozu od roku 1875. Porodnice byla zřízena nejen pro anonymní porody chudých a osamělých žen, ale i pro šlechtické a měšťanské dcery, které neplánovaně přišly do jiného stavu. V posledních letech v této porodnici přichází na svět zhruba 4600 dětí ročně. (Apolinář, 2019)

2.2 Babybox v zahraničí

Nejen v celé Evropě, ale i v Americe či Africe je zřizování schránek pro nechtěné děti zcela běžné. Jejich vzhled je podobný těm našim a využitelnost je v porovnání s počtem obyvatel většinou přiměřená. Přesto například v hustě obydleném východočínském Jinanu bylo po otevření tamního babyboxu v 11 dnech odloženo 108 dětí, které měly převážně tělesné postižení nebo trpěly jinými vážnými zdravotními komplikacemi. (Císařová, 2014)

Každý stát podporující babyboxy si určí podmínky pro odložení dítěte podle svých platných zákonů. Proto není výjimkou, kdy je maximální věk odloženého dítěte přesně stanoven a jeho překročení je trestný čin. Ve Francii je tedy možné do schránky anonymně uložit dítě do jednoho roku, naopak v Texasu lze odložit pouze novorozence do 72 hodin od jeho narození. Některé země považují jakékoli opuštění dítěte za trestné, a tudíž zde schránky nenajdeme. Tyto země jako Velká Británie a Švédsko matkám nabízejí jiné varianty pomoci, a to formou organizací, které zprostředkovávají rychlou a právně přípustnou adopci. (Babybox, 2010)

2.2.1 Slovenská republika

Jen o malý krůček napřed byli naši nejbližší sousedé na Slovensku. Za podpory občanského sdružení „Šanca pre nechcených“ v čele s Mgr. Annou Ghannamovou bylo 8. prosince 2004 v Bratislavě zřízeno první Hniezdo záchrany. Jedná se o klasický veřejný inkubátor, který je umístěn ve speciálním okně a zabezpečen uzavíratelnou kovovou roletou. Matka zde může zanechat dítě do 6 týdnů po narození. Pokud si matka svůj skutek rozmyslí, má možnost své dítě získat zpět pouze do doby, než soud vydá pravomocné rozhodnutí k adopci. Ukončit adoptivní proces může trvat i několik let. V současné době je na území Slovenské republiky zpřístupněno 19 Hniezd záchrany. (NašeZdravie, 2019)

Nejzajímavější slovenský příběh se odehrál v Prešově, kde se dvířka Hniezda záchrany otevřela úplně poprvé a po několika letech se situace ještě dvakrát opakovala. Překvapení přišlo 12. listopadu 2008, kdy v prešovské nemocnici byla odložena dvojčátka. Matka si nakonec svůj čin rozmyslela a pro své dvě novorozené děti se

vrátila. (Babybox, 2010)

2.2.2 Německo

Dětské boxy v Německu jsou veřejností velmi podporovány. První otevření tamního „BabyKlappe“ se odehrálo 4. dubna 2000 v Hamburгу – Altona. V dnešní době lze v Německu napočítat 98 dětských okének. I přes jejich vysoký počet je stále mnoho dětí odkládaných mimo záchranné schránky. (Babybox, 2010) Každé okno se svým zevnějškem liší od předešlého, ale jedno mají společné, a to pomáhat těhotným ženám a mladým matkám v krizových situacích. „BabyKlappe“ je velikostně podstatně menší než naše české babyboxy, kdy výrobce klapek Walter Winckelmann – Objektgestaltung uvádí míry cca 80 centimetrů krát 40 centimetrů, ačkoli některé mohou být z důvodu malého prostoru i menší. (Babyklappe, 2013)

Sdružení SterniPark v Hamburгу, které v Německu podporuje „BabyKlappe“, ve svých průvodních zprávách uvádí, že po 12 letech od založení „BabyKlappe“ bylo před smrtí zachráněno 270 novorozenců (Presseerklärung, 2012), a z toho jen v Hamburg – Altona bylo do roku 2015 odloženo 48 dětí a z nich 14 vráceno ke své matce. (Findelbaby, 2015) Další informace o vzniku německých schránek pro nechtěné děti je možné se dočíst v knize „Babyklappen und Grundgesetz: am Beispiel des Projekts „Findelbaby“ in Hamburg“ od autorů Hassemer Winfried a Eidam Lutz. (Sternipark, 2019)

2.3 Babybox v České republice

Více než roční úsilí stálo pana Ludvíka Hesse, iniciátora babyboxů, u nás zrealizovat otevření první schránky pro odložené děti. Ve své knize Ludvík Hess uvádí: „*Jen málokdy se setkáváme s tak naprosto odlišným přístupem odborníků k problematice týkající se nezletilých dětí, který se v průběhu tohoto roku projevil v posuzování prospěšnosti nebo škodlivosti, souladu nebo rozporu s právními předpisy, důležitosti nebo bezvýznamnosti schránek, které začal pro odložené nechtěné novorozené děti připravovat Nadační fond pro odložené děti Statim a jeho sesterská společnost občanské sdružení Babybox pro odložené děti-Statim.*“ (Hess, 2009, str. 39) Během celého roku 2004 proběhlo mnoho zasedání s ministry a úředníky nejen z Ministerstva zdravotnictví ČR, ale také z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Ministerstva vnitra

ČR, respektive Policejním prezidiem České republiky. Projednávala se zejména otázka, zda odložení novorozeného dítěte do babyboxu je či není v rozporu s mezinárodní Úmluvou o právech dítěte, a zda se nejedná o trestný čin dle nyní aktuálního znění Trestního zákona č. 40/2009 Sb. § 195, opuštění dítěte nebo svěřené osoby. (Hess, 2009) Pro preciznost uvádím přesné znění prvního odstavce §195, které zní: *„Kdo opustí dítě nebo jinou osobu, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc, a vystaví ji tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.“* (Trestní předpisy, 2019, str. 54). Ludvík Hess vše okomentoval slovy: *„Z výčtu výše jmenovaných ministerií vytušíte, že k rozhodnutí instalovat první babybox byla zapotřebí i značná dávka odvahy a statečnosti.“* (Hess, 2009, str. 168) Původním plánem bylo nainstalovat první schránku v Zemské porodnici U Apolináře, který bohužel ztroskotal hned na úvod, proto bylo nezbytné začít hledat jiné vhodné řešení a místo, kde dětský box zřídit. (Hess, 2009)

2.3.1 Otevření prvních babyboxů v České republice

První babybox byl v Čechách otevřen 1. června 2005 s podporou primáře MUDr. Petra Píchy a Zdeňka Mayera, spolumajitele soukromého zdravotnického zařízení GynCentrum, s. r. o., v Hloubětíně. GynCentrum není určeno pro porody a péči o novorozence, tudíž byly všechny děti z babyboxu odvážené do sousední Gynekologicko-porodnické kliniky a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze v Apolinářské ulici. V letošním roce 2020 byl první box z GynCentra v Hloubětíně přestěhován do Fakultní nemocnice Královské Vinohrady.

Netrvalo dlouho a babyboxy se začaly objevovat i v jiných částech Čech. Druhý babybox se podařilo zprovoznit ještě téhož roku v brněnské Nemocnici Milosrdných bratří. Následovaly babyboxy ve Fakultní nemocnici Olomouc, v Nemocnici Kadaň a v Nemocnici Tomáše Bati ve Zlíně. Šestá vyhřívaná schránka byla nainstalovaná v Nemocnici Pelhřimov. (Hess, 2009)

V současnosti je v České republice v provozu 76 babyboxů, do kterých bylo do konce roku 2019 odloženo celkem 199 dětí, z toho 19 jich dvířky prošlo jen v roce 2019.

Pouze pár dnů po Novém roce 2020 bylo dvousté miminko odloženo v Blansku. A právě jedno z odložených miminek loňského roku se stalo překvapením pro zdravotnický personál v Nemocnici Pelhřimov. (Babybox, 2010) Viz. Příloha č. 2: Přehled odložených dětí v České republice.

2.3.2 Babybox Nemocnice Pelhřimov

V Nemocnici Pelhřimov je babybox umístěn v ulici Slovanského bratrství v dětském pavilonu nemocnice a je přístupný z hlavní silnice směřující do Jihlavy. V přízemí budovy se nachází i lékařská pohotovostní služba pro děti a dospělé a horní patro je zázemím pro dětskou jednotku intenzivní péče a oddělení kojenců a batolat pod vedením primáře MUDr. Stanislava Houšťky. Bývalý ředitel pelhřimovské nemocnice Ing. Pavel Hrala sám oslovil pana Ludvíka Hesse, zda by i v Nemocnici Pelhřimov mohla být umístěna schránka pro nechtěné děti. Hlavním důvodem byl nález novorozeného miminka na toaletách v jedné z budov v areálu. Pan Ludvík Hess tuto situaci popsal slovy: „*V pelhřimovské nemocnici na toaletě našli děťátko. Zdravé a čistě oblečené, jenom maminka scházela.*“ (Hess, 2009, str. 105) Za vlastní iniciativu podpořit šestý babybox následně pan ředitel získal řád „Zlatý babybox“, který pan Ludvík Hess uděluje osobnostem, kteří o výstavbu babyboxu sami požádají. (Hess, 2009)

Datum otevření vánočního babyboxu byl předběžně stanoven, a proto se okamžitě začalo s výběrem nejvhodnějšího místa, kde by se mohla vyhřívaná schránka nacházet. A v neposlední řadě se hledal sponzor, který by babybox v Pelhřimově finančně podpořil. Nakonec největší částku k uskutečnění projektu darovala Nadace Jistota Komerční banky, ale nelze opomenout ostatní dárce, jejichž jména jsou uvedena na Listině dárců na dvířkách schránky, takže se v pátek 21. prosince 2007 mohl pelhřimovský babybox slavnostně otevřít. Viz. Příloha č. 3: Listina dárců – Babybox Nemocnice Pelhřimov.

Za účasti nejen pana Ludvíka Hesse, ale i předsedy správní rady Nadace Jistota KB pana Jaroslava Říšského, tehdejšího starosty Pelhřimova Leopolda Bambuly, náměstka hejtmána kraje Vysočina Pavla Hájka, ředitele Nemocnice Pelhřimov a jeho náměstka Tomáše Koubka, primáře dětského oddělení Stanislava Houšťky, primáře gynekologicko-porodnického oddělení Romana Petříka a mnoha dalších přítomných se

pelhřimovská schránka pro nechtěné odložené děti mohla zapsat do seznamu ostatních, již stávajících babyboxů v České republice. (Hess, 2009)

Tenkrát ještě nevyužitá plechová schránka se 4. prosince 2014 vyměnila za babybox druhé generace a dál několik let čekala na své první využití. Poprvé signalizační zařízení upozornilo personál dětské jednotky intenzivní péče na aktivní babybox zhruba hodinu před půlnocí v pátek 18. ledna 2019. Primární sdělení, která zazněla ve všech médiích, byla informace, že odložený chlapec je ve věku 15 až 16 měsíců, protože má 6 zoubků a umí chodit. Po nálezů lístku v chlapcově oblečení tisková mluvčí Nemocnice Pelhřimov Petra Černo uvedla: „*Chlapec se narodil v únoru 2017, takže mu příští měsíc budou dva roky.*“ (Příbyl, 2019, str. 2) Hoch od „babydědka“ dostal dočasně jméno Karel Spěváček, následujících pár dní byl hospitalizován na dětském oddělení a stal se 181. dítětem odloženým do babyboxu. (Jíra, 2019a) Následně místní tisk Pelhřimovský deník zveřejnil zprávu, ve které autor uvedl: „*Vyšetření na dětském oddělení nemocnice potvrdilo, že je dítě zdravé. Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) mezitím už rozhodl, že chlapec bude předán do pěstounské rodiny.*“ (Jíra, 2019b, str. 3)

2.4 Odpůrci versus příznivci babyboxu

Projekt pro zřízení babyboxů vynesl na povrch zejména etické otázky, které jsou v nejrůznějších podobách dodnes diskutabilní a jejich jednotné řešení je v nedohlednu. Boje proti babyboxům se zúčastnil i odborný asistent a sociální pediatr MUDr. František Schneiberg, který dal svůj nesouhlasný podnět i k Vládnímu výboru pro práva dítěte. Jeho názorem bylo i to, že je dítě ohroženo úrazem, který může způsobit elektrický proud vedený do babyboxu. Svou stížnost vyjádřil v dopise adresovaném panu Ludvíku Hessovi, jenž ho v ne zcela originální formě zveřejnil ve své knize „*Co jste se v novinách nedočeti o babyboxech*“. V textu se objevuje nespočet otázek a některé z nich se týkají i odložení staršího dítěte: „*Ale co když tam matka odloží dítě starší, například roční, či batole???*“ „*Kam budou děti dále přijímány???*“ „*Co když to bude dítě starší, také půjde na novorozence???*“ (Hess, 2009, str. 11)

Přesto jednou z hlavních odpůrkyně se stala tehdy úřadující ministryně zdravotnictví paní doc. MUDr. Milada Emmerová, CSc., díky které bylo téma zřizování schránek pro

nechtěné děti více medializované, a to především jejím vyřčeným výrokem na adresu babyboxů, který Ludvík Hess publikoval v této formě: „*Citace z Úmluvy o právech dítěte se v prohlášení Ministerstva zdravotnictví blyští hned vedle děsivé věty: Realizace babyboxů znamená odkládání dětí cizinců, zvláště dětí vyžadujících vysoce nákladnou zdravotní péči.*“ (Hess, 2009, str. 22)

Otázkou zřizování dětských schránek v České republice se začal zabývat i Výbor OSN pro práva dítěte. Ve všech evropských zemích, kde byly schránky v provozu již několik let, došlo k polarizaci názorů mezi odpůrci a příznivci. Stejně tak tomu bylo i u nás, a proto Výbor OSN vyzval po svém 57. zasedání v Ženevě konaném 30. května 2011 Českou republiku k ukončení programu „BABYBOX“. Ten v souvislosti s dosud vysokým počtem odložených dětí podporoval zrušení schránek a apeloval k lepšímu propracování alternativních služeb jako např. formy utajovaných porodů, které jsou ve stávající podobě nedostatečné, mnohdy nedůstojné a veřejnost není dostatečně o těchto možnostech informována. Dále byl stát vybídnut k řešení příčin vedoucích k opuštění novorozence a pomoci matkám předcházet nechtěným otěhotněním. (Babybox, 2010)

Veškeré argumenty proti babyboxům se týkají naplňování Úmluvy o právech dítěte, a to zejména v rozporu týkajícím se článku 6 odst. 1 ve znění: „*Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají, že každé dítě má přirozené právo na život*“ (OSN, 2015) a článku 7 odst. 1 ve znění: „*Každé dítě je registrováno ihned po narození a má od narození právo na jméno, právo na státní příslušnost, a pokud to je možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči.*“ (OSN, 2015) Na toto konto ve své zprávě MUDr. Eva Vaníčková, CSc., působící na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze uvedla: „*Můžeme konstatovat, že dítě odložené do babyboxu je okamžitě registrované, dostane jméno, českou státní příslušnost, a pokud je to možné (dopis rodičů), bude znát své rodiče. Jejich péče mu bude z jejich rozhodnutí odeprána a stát zajistí náhradní rodinnou péči.*“ (Babybox, 2010) Na téže fakultě působí ve funkci přednosty Ústavu etiky a humanitních studií pan Mgr. et Mgr. Marek Vácha, Ph.D., který v prosinci 2018 zveřejnil svůj názor na babyboxy slovy: „*Těch sto sedmdesát devět dětí z babyboxů už tvoří pomyslných šest velkých tříd, snad jednu venkovskou základní školu. Ale mělo by*

to smysl, i kdyby to bylo jen jedno dítě.“ (Babybox, 2010)

Ať už společnost vnímá babybox jakkoliv, musíme si připomenout, že byl zřízen jako jedna, a ne jediná možnost, jak se beztrně vzdát svého nechtěného dítěte. Současně s tímto postojem si vzal autor babyboxů za vlastní „motto“ báseň spisovatele Jiřího Žáčka, kterým byl nápis na hrob novorozence: *„Zde leží človíček, stár hodinu a čtvrt. Nikomu neschází a nejmíň vlastní matce. Našli ho na skládce. A jenom kmotra Smrt, jen ta ho k sobě přivinula sladce.“ (Hess, 2009, str. 2)*

2.5 Jiné možnosti odložení novorozence

Možností, jak odložit své nechtěné novorozené dítě, je i utajený porod. V české legislativě je od 1. září 2004 platná taková příležitost, kterou upravuje § 37 a § 56 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ale mnoho žen o takovém východisku ani neví. Utajený porod využívají zejména ženy, které nechtěně otěhotněly nebo propásly vhodný termín interrupce, ale netýká se vdaných žen a těch, které nejsou rozvedené déle než tři sta dnů. O jeho uskutečnění mohou požádat v jakékoli porodnici, kde před svědky (lékař a sestra) podepíší žádost, a tím je z dokumentace odstraněna totožnost matky. (Šancedětem, 2019) Po porodu se dítě matce neukazuje a nesdělují se ani jiné skutečnosti o jeho osobě. Pokud však matka má sama zájem znát pohlaví či zdravotní stav dítěte, musí jí být tato skutečnost sdělena. Matka dítěte nekojí a porodnice upozorňuje gynekologickou ambulanci, že se žena dítěte po porodu vzdala. (Matějček, Dytrych, 1994) Dokumentace je po ukončení hospitalizace zapečetěna a její otevření je přípustné pouze po rozhodnutí soudu. V případě, že se matka do dvou měsíců o své dítě nepřihlásí, je dáno k adopci. Pokud žena nemá dostatek financí uhradit veškeré náklady spojené s utajeným porodem, je možné po uvedení důvodu této skutečnosti, aby výdaje uhradila zdravotní pojišťovna ženy. (Šancedětem, 2019)

Pomoc poskytuje i občanské sdružení Fond ohrožených dětí založený v roce 1990 ve spolupráci adoptivních a pěstounských rodičů, právníků, lékařů a sociálních pracovníků, kteří nebyli spokojeni s tehdejší situací sociálně-právní ochrany dětí. Zde mohou ženy využít telefonickou krizovou linku, kde jim je nabídnuta okamžitá pomoc v těžké životní

situaci nebo příležitost odložit dítě přímo pracovníkům organizace, kteří s další pomocí odborníků zajistí umístění dítěte do náhradní rodinné péče. (FOD, 2019)

3 „PROGRAM ZÁCHRANY NOVOROZENCE“

3.1 Azylové domy pro matky v nouzi

Další pomocí pro matky s dětmi je azylový dům STATIM, který byl dokončen v září 2015 ve spolupráci se sdružením Babybox pro odložené děti – STATIM s nadací francouzského koncernu SAINT-GOBAIN. Cílem tohoto projektu je nabídnout matkám jinou možnost pro řešení svých problémů než odložení nechtěného dítěte do babyboxu. V azylovém domě najde matka s dítětem zázemí, střechu nad hlavou a dostatek času na vyřešení své krizové situace. (Babybox, 2010)

V pelhřimovském regionu naleznou maminky stejnou pomoc ve Školní ulici v Humpolci, kde je Charitativní domov Humpolec, který je zřizován za pomoci Oblastní charity Havlíčkův Brod. Zde je možnost až půlročního ubytování pro matky v nouzi s kapacitou 20 lůžek. Klientky mají k dispozici společenskou místnost s kuchyňskou linkou, připojení k internetu a v letních měsících mohou trávit chvíle na zahradě, která je součástí objektu. Podmínkou přijetí je podání písemné žádosti s příložením lékařské zprávy o aktuálním zdravotním stavu žadatelky. (Charita, 2019)

Také v Jihlavě v ulici Žižkova se nachází azylové ubytování s názvem Naděje pro život. Ta poskytuje sociální službu formou přechodného ubytování s možností stravy a s pomocí sestavit individuální plán změn, které povedou k návratu nezávislosti. (SKP, 2012) Další takové domy pro matky s dětmi a těhotné ženy najdeme v Havlíčkově Brodě, Třebíčí či Žďáru nad Sázavou.

3.2 OSPOD a náhradní rodinná péče

Orgán sociálně-právní ochrany dětí, dále jen OSPOD, vymezující se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, zajišťuje kompletní ochranu a práva nezletilého ve všech právních oblastech jako rodinně-právní, sociální, školní, zdravotní, trestní apod. Mezi hlavní práva dítěte patří právo na život, na rodičovskou péči, na život v rodině, na identitu dítěte, ochranu před jakýmkoliv tělesným či duševním násilím a mnoho dalších. (Rodinné právo, 2019)

Podle Úmluvy o právech dítěte sociálně právní ochrana náleží každému dítěti, které se v daný okamžik nachází na území České republiky, a to bez ohledu na jeho občanství. (OSN, 2015) Veškeré postupy se opírají o Deklaraci práv dítěte přijaté valným shromážděním OSN 20. listopadu 1959 a Úmluvou o právech dítěte přijaté v roce 1989. (MPSV, 2019)

V souvislosti s tématem práce lze do babyboxu odložit dítě s totožností nebo dítě bez totožnosti. V případě, že je odloženo dítě s neznámou totožností, OSPOD neprodleně zahájí předběžné opatření, kde se hledá vhodná fyzická osoba nebo zařízení pro děti, do jejíž péče se dítě svěruje. O známé totožnosti mluvíme v případě, pokud je dítě odloženo např. s rodným listem nebo jakýmkoliv kontaktem na rodiče. V takové situaci je OSPOD povinen kontaktovat rodiče za účelem konzultace a nabídky spolupráce při řešení nepříznivého stavu, v němž se rodina nachází. (Občanský zákoník, 2014)

Pokud dítěti z různých důvodů není umožněno být vychovááno ve vlastní rodině, snaží se OSPOD přednostně zajistit umístění dítěte do náhradní rodinné péče před péčí ústavní. Dočasně pak dítě zastupuje ve všech ohledech jako jeho zákonný zástupce, než soud určí opatrovníka. Do náhradní rodinné péče řadíme osvojení a pěstounskou péči. (OSPOD, 2019)

3.2.1 Osvojení

Při osvojení neboli adopci přijímají manželé či jednotlivci za vlastní opuštěné dítě. Tím přebírají veškerá práva, povinnosti a péči o osvojence. Před konečným osvojením musí být dítě svěreno do péče před osvojením, kdy se musí osvojitel 6 měsíců starat na své náklady o osvojence a až poté soud s konečnou platností rozhodne o umístění dítěte do adoptivní rodiny. (Matějček, Koluchová, 2002) Všechny postupy osvojení se řídí dle právně platného zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a to § 794 a následujících ustanovení, které jsou součástí občanského zákoníku, kdy lze osvojit dítě bez souhlasu, ale i se souhlasem biologických rodičů. (Adopce, 2019)

3.2.2 Pěstounská péče

Pěstounská péče je další možnost náhradní rodinné péče, kdy biologičtí rodiče dítěte mají zpravidla zachovanou rodičovskou odpovědnost a zůstávají zákonnými zástupci

dítěte. Pěstoun má právo zastupovat dítě v běžných věcech, ale už nemá vyživovací povinnost, proto hovoříme o státem podporované formě náhradní rodiny. (Občanský zákoník, 2014) Pěstounská péče se řídí § 958 a následujících předpisů Občanského zákoníku, kde se rozlišuje několik jejích forem jako pěstounská péče na přechodnou dobu, individuální péče či skupinová, kdy je pěstounům do péče svěřeno více dětí. O svěřením dítěte do péče rozhoduje pouze soud, který ji také může zrušit. (Matějček, Koluchová, 2002)

Kraj Vysočina ve spolupráci s Evropským sociálním fondem velmi intenzivně propaguje tento druh náhradní rodinné péče, a to zejména programem „Podpora a rozvoj náhradní rodinné péče v kraji Vysočina“. Cílem těchto aktivit není idealizovat představu o pěstounství, ale přiblížit občanům každodenní realitu a život jednotlivých pěstounských rodin. (Brotháková, 2019) Jak uvádějí autoři webových stránek pestouni.cz: *„Bylo by neodpuštělné, aby miminko vyrůstalo v ústavním prostředí, když se o něho může starat pěstounská „teta“, která mu poskytuje teplou náruč, lásku a bezpečí.“* (Pěstouni, 2019)

3.3 Preventivní opatření odkládání nechtěných dětí

V neposlední řadě nesmíme opomenout ani na preventivní opatření, kterými lze předejít nejen samotnému odložení dítěte do babyboxu, ale hlavně zamezit nechtěnému otěhotnění. Většina z nás má tendenci před problémy utíkat, a proto je důležité v krizových situacích především předcházet, jak uvádí známý autor Jaroslav Max Kašpar: *„Přísluví „Kdo uteče, vyhraje“ neplatí ale zcela a vždycky. Existují totiž úteky, které jsou definitivní prohrou. Před každým takovým vzetím „nohou na ramena“ je nutné zvážit, zda nás v cílové rovině nebude čekat „vítězný“ věnec pro dokonalé zbabělce. Zda se nestaneme člověkem, který utíká před lidskou odpovědností. Anebo zda nás nečeká dokonce věnec hřbitovní“.* (Kašparů, 2001, str. 24)

3.3.1 Prevence nechtěného otěhotnění

Mezi častá rizika nechtěného otěhotnění primárně patří předčasný začátek intimního života, vysoká frekvence pohlavních styků či časté střídání sexuálních partnerů. Velmi podstatnou úlohu mají přednášky prezentované žákům základních škol na témata

základních principů lidské plodnosti a početí člověka, kdy je následně žák schopen rozlišit zodpovědné a nezodpovědné chování v oblasti sexuality. (Švestková, 2018)

Zodpovědné chování a také prevencí otěhotnění rozumíme i správnou volbu antikoncepce jak ze strany ženy, tak i muže. Takových možností je více a záleží na vlastní odpovědnosti, jaký druh si vybereme. V rámci ochrany nenarozeného života by každý z nás měl být informován o mechanismu působení své zvolené antikoncepce jako například perorální hormonální pilulky, nitroděložní tělíčko nebo postkoitální antikoncepce. (Jankovský, 2018) Přesto nesmíme zapomenout ani na mechanické antikoncepční techniky typu pánské ochrany, výpočet plodných a neplodných dnů či přerušované soulože jako další možnosti zamezení neplánovaného otěhotnění.

3.3.2 Plánované rodičovství

V dnešní uspěchané době mnoho mladých párů odsouvá rodičovství před vlastní kariérou na neurčito nebo na „vhodnější“ dobu. Nelze se tedy divit, že průměrný věk prvorodičky je dnes kolem 28 let, a volba otěhotnět je spíš už jen pochopením, že na rodičovství máme „nejvyšší čas“ nebo možná i „poslední šanci“. Vše závisí na hodnotovém systému každého z nás, a zda opravdu chceme na svět přivést svého potomka. (Jankovský, 2018) Plánované rodičovství lze považovat za dozrání životních hodnot a touha stát se rodičem je opravdu skutečná. Vzájemnou komunikací o tomto tématu se partneři navzájem ujišťují ve svých názorech, touhách a přesvědčují se, že jsou na rodičovství oba připraveni. Nechtěné těhotenství má totiž nejen vliv na prosperitu dítěte, ale je vnímáno jako chronická zátěž a předmět sporů pro oba partnery. (Matějček, Dytrych, 1999)

3.3.3 Větší sociální podpora matkám na mateřské dovolené

Poslední dobou je velmi diskutované téma zvýšení rodičovského příspěvku matkám na mateřské dovolené, jenž nebyl zvýšen již 12 let. V prosinci 2019 byl Poslaneckou sněmovnou schválen návrh Ministerstva práce a sociálních věcí ČR na zvýšení rodičovského příspěvku dle zákona č. 363/2019 Sb. § 30 odst. 1, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Zákon nabývá účinnosti od 1. ledna 2020, kdy výše rodičovského příspěvku bude činit 300 tisíc Kč, tudíž je navýšen o 80 tisíc Kč. (Zákonyprolidi, 2020) Nárok na tento příspěvek má rodič,

který celý kalendářní měsíc pečuje o nejmladší dítě v rodině, a to nejdéle do 4 let věku tohoto dítěte. V případě vícero dětí bude rodičovský příspěvek činit 450 tisíc Kč na obě děti. Dle vyjádření chce Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR také rodinám sladit rodinný a pracovní život tím, že zvyšuje měsíční limit umístění dítěte do věku dvou let v předškolní péči na dvojnásobek. Dosud možných 46 hodin se zvýší na 92 hodin, které může dítě strávit v mateřské škole. (ÚP, 2019)

II. Praktická část

4 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

V průběhu fungování babyboxů v České republice byly tímto způsobem odloženy již dvě stovky dětí. Chlapec odložený začátkem loňského roku do vyhřívané schránky v pelhřimovské nemocnici byl svým věkem překvapením i pro pana Ludvíka Hesse, zakladatele babyboxů u nás. Celá situace byla natolik medializovaná, že mě zajímal i názor několika vybraných informantů, kteří se pohybují či se zajímají o oblast péče a výchovy dětí pelhřimovského regionu.

S ohledem na použitý kvalitativní výzkum byly stanoveny dílčí výzkumné otázky, které budou analyzovány a hodnoceny v kapitole Analýza získaných dat a diskuse.

4.1 Cíl práce

Hlavním výzkumným cílem bakalářské práce je zjistit, jaké jsou názory dotazovaných informantů na babyboxy a na možnost odložení skoro dvouletého dítěte tímto způsobem. Zjištěné poznatky porovnam s pohledem svým a s názory pana Ludvíka Hesse.

4.1.1 Výzkumné otázky

1. Jaká je informovanost a názor informantů na babybox?
2. Jaký mají informanti pohled na odložení skoro dvouletého chlapce do babyboxu v Nemocnici Pelhřimov?
3. Podporují informanti zřizování dalších babyboxů bez ohledu na možnost většího počtu odložených dětí?
4. Mají informanti přehled o opatřeních, která by mohla zamezit dalšímu odkládání dětí do babyboxu?

4.2 Metodika

K vypracování závěrečné práce jsem zvolila metodu strukturovaného rozhovoru u pěti informantů z pelhřimovského regionu a metodu polostrukturovaného rozhovoru s panem Ludvíkem Hessem. Rozhovory s informanty byly natolik vyčerpávající, že do kvalifikační práce přinesly právě ty informace, které byly potřebné k naplnění cíle bakalářské práce. Tyto dvě metody jsem doplnila popisem výzkumného terénu, a to dětské jednotky intenzivní a intermediární péče v Nemocnici Pelhřimov.

4.2.1 Popis výzkumného terénu

Pelhřimovský babybox je nedílnou součástí dětské jednotky intenzivní a intermediární péče Nemocnice Pelhřimov, proto bylo nezbytné v průběhu výzkumu zmíněné oddělení navštívit. Pro tuto návštěvu jsem musela mít souhlas od hlavní sestry pelhřimovské nemocnice paní Mgr. Vladimíry Macháčkové, která mi 15. října 2019 umožnila vstup na dětské oddělení, kde jsem měla možnost shromáždit veškeré potřebné informace a pořídit fotodokumentaci nejen vnitřního prostoru babyboxu, ale i jeho nepostradatelného příslušenství. Viz. Příloha č. 4: Žádost o provedení výzkumu na dětském oddělení Nemocnice Pelhřimov.

Na dětském oddělení mě již očekávala vrchní sestra paní Mgr. Lenka Rokosová, která mě zavedla přímo na dětskou jednotku intenzivní a intermediární péče a seznámila mě se staniční sestrou paní Alenou Chládkovou. Ta mi společně se sloužící sestrou paní Bc. Kateřinou Davidovou ukázala hlavní monitor, který nepřetržitě sleduje vnitřní prostor babyboxu. Babybox je vybaven automatickým systémem, který je spuštěn v okamžiku otevření dveří z ulice. Současně dochází k zapojení zvukového a obrazového spojení s místností stálé služby a na monitoru se objeví upozornění, že „BABYBOX SE OTVÍRÁ“ a následně „BABYBOX BYL OTEVŘEN“. Po uzavření babyboxu se pomocí pohybového čidla aktivuje na monitoru alarm s červeným upozorněním „BABYBOX JE AKTIVNÍ“, v tu chvíli nastává sled událostí, které jsou v souladu s vnitřními postupy tamního oddělení.

Zdravotnický pracovník, který zaregistruje signál, okamžitě informuje sloužícího lékaře o aktivaci babyboxu. Minimálně jeden lékař a jedna sestra neprodleně odchází

k babyboxu s kufrem první pomoci, ve kterém se nachází nezbytné pomůcky pro prvotní ošetření novorozence, jako je dětský ambuvak s HME filtrem, dětská silikonová obličejová maska, sterilní pupeční svorka, plena, přikrývka a mnoho dalších. Po ošetření novorozence či po eventuálním poskytnutí kardiopulmonální resuscitace jej odnesou na příjímací oddělení. Dále telefonicky ohlásí nález dítěte pracovníkům příslušného oddělení sociálně – právní ochrany dětí, který zahájí patřičné řešení situace. Viz. Kapitola: 3.2 OSPOD a náhradní rodinná péče. Policie ČR se informuje pouze v případě, pokud dítě nejeví známky života nebo je poraněné. Na příjímacím oddělení se provedou všechna zdravotní vyšetření, která jsou nutná, a výsledky z vyšetření se ukládají do nově založené zdravotnické dokumentace dítěte.

Jako nepostradatelnou zkušenost při výzkumu jsem uvítala i možnost nahlédnout do vnitřních prostor babyboxu, přístupných ze strany, která je určena pouze pro personál. Babybox má v této části také bezpečnostní dvoukřídlé dveře, za kterými se nachází omyvatelná plastová bednička pro snadné a bezpečné uložení novorozence. Vnitřní prostory dětské schránky podléhají pravidelné kontrole (STATIM, 2018), kdy je personál povinen provést jednou týdně kompletní mytí běžným saponátem, a poté desinfekci celého boxu, dle daného rozpisu vhodných desinfekčních prostředků.

Ke konci návštěvy dětského oddělení jsem mohla nahlédnout i do Provozního deníku babyboxu, kde je zaznamenána každá kontrola správné funkčnosti, desinfekce babyboxu a také jednotlivé případy, kdy byl babybox otevřen z venkovní strany. Sestřičky mi prozradily, že v průměru jednou za měsíc se babybox aktivuje, například odložením prázdné láhve či kusu větve do jeho vnitřních prostor. V takovém případě musí sloužící sestra okamžitě dojít vyjmout předmět z boxu, ten poté celý umýt a vydesinfikovat, aby byl připravený na další využití.

Celý čas strávený na dětském oddělení Nemocnice Pelhřimov považuji za velmi cenný, nejen pro tuto kvalifikační práci, ale i pro mě samotnou. Všichni pracovníci oddělení, se kterými jsem měla tu čest se osobně seznámit, byli příjemní a ochotní se mnou spolupracovat. Na všechny položené otázky mi ochotně odpověděli a velmi si cením i možnosti nahlédnout do útrob pelhřimovského babyboxu. Viz. Příloha č. 5: Fotografie dětského oddělení Nemocnice Pelhřimov.

4.2.2 Popis výzkumného souboru

Pro realizaci výzkumné části jsem záměrně oslovila pět informantů z různých profesních oborů pelhřimovského regionu, i když každý z nich má k výchově a péči o děti velmi blízko. Tři informanti pracují na vysokých manažerských pozicích, proto jejich odpovědi mají pro tento výzkum velký význam. Jedná se o lékaře z Nemocnice Pelhřimov, který byl u zrodu myšlenky zřídit v pelhřimovské nemocnici babybox, pracovníci oddělení sociálně právní ochrany dětí v Pelhřimově a dlouholetou učitelku předškolní pedagogiky působící v jedné z mateřských škol v Pelhřimově. Zbylí dva informanti mají nezastupitelnou pozici v náhradní rodinné péči. Jedné z nich byl před třemi měsíci svěřen chlapec do pěstounské péče, druhá je zařazena do seznamu evidence žadatelů k osvojení. Všichni mnou oslovení informanti souhlasili s rozhovorem a zapojením do výzkumu týkajícího se zejména babyboxu v Nemocnici Pelhřimov. Z pěti oslovených je pouze jeden muž a čtyři ženy, z nichž jedna zatím neměla možnost plnit roli rodiče. Pro úplnost doplňuji, že všichni dotazovaní pocházejí z pelhřimovského regionu a jsou starší třiceti let. Viz. Tabulka č. 1: Přehled informantů.

Tabulka č. 1: Přehled informantů

Informant	Pohlaví	Dosažené vzdělání	Činnost	Délka praxe	Rodič
Informant 1	Muž	Vysokoškolské – MUDr.	Lékař	27 let	ANO
Informant 2	Žena	Vysokoškolské – Bc.	Pracovník OSPOD	30 let	ANO
Informant 3	Žena	Vysokoškolské – Mgr.	Pedagog v MŠ	29 let	ANO
Informant 4	Žena	Středoškolské s maturitou	Pěstoun	3 měsíce	ANO
Informant 5	Žena	Vysokoškolské – Bc.	Osvojitel	v evidenci	NE

4.3 Rozhovory

Jako vhodný nástroj ke sběru dat pro svou kvalifikační práci jsem zvolila interview, což je nejvhodnější metoda u kvalitativního výzkumu. U všech oslovených informantů jsem použila formu strukturovaného rozhovoru, a to z důvodu získání různých odpovědí na stejně položené otázky. První čtyři úvodní otázky byly pouze informativní, abych se mohla s informanty blíže seznámit. Zbytek otázek byl přímo zaměřen na téma babyboxu. Rozhovory probíhaly jednotlivě a vždy v prostředí, kde byl klid a soukromí.

Informanti měli na zodpovězení otázek dostatek času a prostoru k vyjádření vlastního názoru. Polostrukturovanou metodu rozhovoru jsem použila při rozhovoru s panem Ludvíkem Hessem, zakladatelem babyboxů u nás. Jednotlivé otázky jsem volila v souvislosti se získanými odpověďmi informantů a dle toho, jak se rozhovor nadále vyvíjel. I tento rozhovor proběhl zcela v soukromí. Jednotlivé rozhovory jsem si se souhlasem informantů a pana Ludvíka Hesse nahrávala na diktafon mého mobilního telefonu. Viz. Příloha č. 6: Informovaný souhlas.

4.3.1 Rozhovory s informanty

Uskutečněné rozhovory s informanty obsahovaly celkem 20 předem připravených otevřených otázek. Viz. Příloha č. 7: Otázky pro rozhovor s informanty. Cílem bylo získat informace, jaký mají názor na babybox a na odložení skoro dvouletého chlapce do babyboxu v Nemocnici Pelhřimov. Pro přehlednost uvádím pod každou otázkou odpovědi všech informantů v pořadí, které určuje výše uvedená tabulka. Viz. Tabulka č. 1: Přehled informantů. Pouze informantům 4 a 5 byla ke konci rozhovoru položena doplňující 21. otázka.

Otázka č. 1: Co si představíte pod pojmem babybox?

Informant 1: „Uložení novorozence či kojence do bezpečného prostoru, kde mu bude poskytnuta včasná maximální péče. Je využíván osobami v bezvýchodné životní situaci.“

Informant 2: „Jedná se o zařízení, speciálně upravenou schránku, do které lze vložit dítě, které chtějí jeho rodiče „odložit“. Zkratka nechtějí se o něj starat.“

Informant 3: „Krabice na nechtěné děti.“

Informant 4: „Místo nebo schránka, kam je možné legálně odložit dítě, pokud se o něj nemůže či nedokáže matka nebo nikdo blízký z rodiny postarat.“

Informant 5: „Pod pojmem babybox si představím záchranu a naději. Záchranou myslím to, že když nějaká maminka nechce miminko, tak ho má kam odložit a nemusí ho nechávat někde u popelnic. A nadějí je míněno to, že dotyčné miminko má nárok na nový život, a za druhé, že může udělat šťastného někoho, kdo nemůže sám mít děti. A díky babyboxu může být zase jedna šťastná rodina.“

Otázka č. 2: Jaké jsou podle Vás hlavní důvody zřizování babyboxů?

Informant 1: „Záchrana těch bezbranných, jejichž rodiče již neví kudy kam.“

Informant 2: „Babyboxy mají sloužit pro záchranu nechtěných dětí, které by jinak mohly skončit velmi špatně. Určitě mohou některým dětem zachránit i život.“

Informant 3: „Předcházení trestné činnosti na narozených dětech.“

Informant 4: „Záchrana života nechtěných dětí. Jde o jedno z východisek v tíživé životní situaci matky a dítěte.“

Informant 5: „Nejdůležitější důvod je záchrana života dětí, novorozenců.“

Otázka č. 3: Jaké jsou podle Vás nejčastější důvody odložení dítěte do babyboxu?

Informant 1: „Nemožnost pečovat a vychovávat své dítě hlavně ze sociálních důvodů.“

Informant 2: „Rodiče děti mohou odložit z různých důvodů – nemohou nebo nechtějí se o ně starat. Např. nemají dostatek finančních prostředků, nemají bydlení, v rodině je domácí násilí, dítě je nechtěné, pochází ze znásilnění, z utajeného těhotenství, jedná se o velmi mladé matky nebo simplexní osobnost.“

Informant 3: „Špatná životní situace matky, strach ze zodpovědnosti, strach ze změny dosavadního životního stylu.“

Informant 4: „Nejčastější důvod je zoufalá situace matky, kdy se o dítě nemůže z nějakého důvodu postarat. Třeba, že nemá dostatek financí, bydlení nebo ho prostě nechce.“

Informant 5: „Nezletilost a nevyspělost matky, finanční situace, těžká životní situace matky nebo rodiny, matka, co nemůže vychovávat dítě, duševní onemocnění.“

Otázka č. 4: Jste zastáncem názoru, že každé narozené dítě má právo znát své biologické rodiče?

Informant 1: „Ne, myslím si, že důležitější je ten, kdo dítě vychovává. Prioritu má samozřejmě biologický rodič, ale když se této možnosti dobrovolně vzdá, pak už bych to nechal pouze na tom, kdo dítě vychovává.“

Informant 2: „Skutečně se domnívám, že je pro dítě nejvhodnější, aby znalo své biologické rodiče, má na to právo. Nicméně vždy je podle mého názoru lepší, aby bylo dítě zachráněno odložením do babyboxu, i když pak nebude znát svoji identitu, než aby sice znalo své rodiče, ale bylo jimi týráno nebo zanedbáváno.“

Informant 3: „Nevím. Především je důležité, aby dítě dobře znalo toho, kdo o něj pečuje a považuje ho za vlastní.“

Informant 4: „Ano. Možná se mnou jiní souhlasit nebudou, ale já tento názor plně zastávám.“

Informant 5: „Dítě by se mělo vždy dozvědět, že je adoptované a že nejsme jeho biologičtí rodiče. A pokud by se chtěl někdy s biologickou matkou a otcem potkat, nikdy bychom mu v tom s manželem nebránili.“

Otázka č. 5: Odkud a kdy jste se dozvěděl/a o odložení prvního dítěte do pelhřimovského babyboxu?

Informant 1: „Pracuji v Nemocnici Pelhřimov, v managementu, takže jsem byl i u zrodu myšlenky mít babybox v Pelhřimově (odložené dítě na WC v pavilonu ambulantních služeb). O odložení prvního dítěte v pelhřimovském babyboxu mě informoval primář dětského oddělení.“

Informant 2: „O odložení dítěte jsem se dozvěděla od personálu nemocnice - pracuji na OSPOD, takže tímto hlášením plnila Nemocnice Pelhřimov svoji povinnost.“

Informant 3: „Z médií, hlavně z televize a z místního pelhřimovského tisku.“

Informant 4: „Dozvěděla jsem se to z rádia, hned po uveřejnění.“

Informant 5: „Prvotně z medií a v práci se o tom také hodně mluvilo.“

Otázka č. 6: Co Vás napadlo, když jste se dozvěděl/a, že odloženému chlapci jsou skoro dva roky?

Informant 1: „Popravdě? Prostě Pelhřimov, město rekordů.“

Informant 2: „Napadlo mě, že schránka zřejmě nebyla pro takto velké dítě určena a také, že je velmi neobvyklé, aby se rodiče zříkali dítěte, ke kterému by si za normálních okolností již měli vytvořit silnou citovou vazbu.“

Informant 3: „Jako matka a babička si vůbec nedokážu představit, jaká musela nastat situace, která člověka dovede k takovému kroku, a už vůbec nedokážu domyslet, jaký vliv to bude mít na další život dítěte.“

Informant 4: „Jak těžké to muselo být pro matku (rodiče) a hlavně pro dítě.“

Informant 5: „Že další rodina bude šťastná. A malému jsem přála, aby tu svoji novou rodinu našel co nejdříve. Jeho věk pro mě nebyl nijak zásadní.“

Otázka č. 7: Měl by být věk odložených dětí omezen? Jaká by tato věková hranice popřípadě měla být?

Informant 1: „Ano, s takovým věkem se asi vůbec nepočítalo a je to už pro mě hodně hraniční. Ani babybox k tomu není uzpůsobený. Asi bych dal nějakou hranici, např. do jednoho roku a pak už by to mělo být kvalifikováno jako trestný čin. Možná hranice půl roku by byla vhodnější.“

Informant 2: „Nemyslím si, že by měl být věk odložených dětí nějak omezen.“

Informant 3: „Věk odkládaných dětí bych omezila na co nejnižší hranici. Hlavně děti by se vůbec neměly odkládat. Spíše by se mělo pracovat s rodiči ještě před narozením dítěte a ti by měli mít možnost se v těžké situaci obrátit na odborníky a učit se situace řešit.“

Informant 4: „Ne. Odkládání jsou většinou novorozenci, takže odložení staršího dítěte je výjimečné, proto dle mého názoru není nutné stanovit jakoukoliv věkovou hranici.“

Informant 5: „Podle mě ne. Pokud se dítě do babyboxu vejde, tak bych věk neřešila. Hlavně, že mu to zachrání život.“

Otázka č. 8: Jaký je Váš názor na zvětšení prostoru v babyboxu, pro možnost odložení starších dětí?

Informant 1: „Rozhodně ne, věk by měl být limitován, a jak jsem se již vyjádřil dříve, pak už by tam měla být nějaká trestní odpovědnost. Jsou i jiné možnosti, jak takové situace řešit.“

Informant 2: „Ano, myslím, že by prostor v babyboxu měl být zvětšen, aby se tam mohly odložit i starší a větší děti.“

Informant 3: „Tuto variantu považuji za trestný čin!“

Informant 4: „Myslím si, že starší děti by měly být předávány na žádost matky do náhradní rodinné péče.“

Informant 5: „Jak už jsem se zmínila, na věku nezáleží. Ale pokud by byla možnost zvětšit babybox, tak rozhodně nejsem proti tomuto nápadu.“

Otázka č. 9: Není odložení dítěte do babyboxu příliš jednoduchá cesta pro matky/otce?

Informant 1: „Myslím, že vůbec ne. Člověk se zbavuje svého pouta, a to není pro matky vůbec jednoduché. Jde o obrovský stres a těžko se kdokoli z nás může vžít do situace, která člověka vede k odložení svého dítěte do babyboxu.“

Informant 2: „Ano, je to pro rodiče velmi jednoduché, možná to není etické, ale pokud to poslouží k záchraně lidského života, myslím, že je to v pořádku.“

Informant 3: „Myslím si, že jde o velmi jednoduchou cestu, jak se vzdát dítěte.“

Informant 4: „Určitě ne. Musí to být neskutečně těžké, ale legislativně se tato cesta může zdát jednoduchá. Myslím si, že ve většině případů jsou rodiče stejně vyhledáni a jejich situace se řeší.“

Informant 5: „Podle mě to není vůbec jednoduchá cesta. Matka se přece vzdává vlastního potomka. Babybox je proto velká pomoc, zejména pokud matka chce odložit dítě zcela anonymně.“

Otázka č. 10: Domníváte se, že jde pouze o matky v těžké životní situaci nebo jsou babyboxy také zneužívané?

Informant 1: „Zneužití nikdy nevyločíme, ale v drtivé většině jde určitě o první příklad.“

Informant 2: „Nemyslím si, že jsou babyboxy zneužívané.“

Informant 3: „Nevím, nemohu posoudit. Ale snad se někdy nepodařilo dohledat rodiče, kteří dítě odložili, a zjistit důvody.“

Informant 4: „Nemyslím si, že jsou zneužívané. V podstatě ani nevím, jak je zneužít.“

Informant 5: „Myslím si, že babyboxy nejsou zneužívané. Naopak jsou velcí pomocníci.“

Otázka č. 11: Jaký je Váš názor na to, že úplně první informace o dítěti dostane přes speciální mobilní aplikaci zakladatel babyboxů pan Ludvík Hess?

Informant 1: „Trochu zbytečné, hloupé. Myslím, že v první řadě by mělo jít zakladateli babyboxů o pomoc lidem a potažmo dětem v nouzi, o urgentní pomoc. Jestli se zprávu dozvím jako první nebo až za týden, je přece úplně vedlejší.“

Informant 2: „Pokud první dostane informaci o odloženém dítěti zakladatel babyboxů pan Hess, je to zvláštní, ale pokud je jím zachována mlčenlivost a naprostá diskrétnost, nevidím v tom problém.“

Informant 3: „Zřejmě chce mít přehled o všech odložených dětech. Důležité je, aby tyto materiály nebyly zveřejněné.“

Informant 4: „Ano, souhlasím. O zřízení babyboxů u nás se zasloužil hlavně on, tak není divu, že chce o těchto dětech vědět co nejvíce.“

Informant 5: „Slyšela jsem, že ve chvíli, kdy je dítě odloženo do schránky dostane zdravotnický personál stejnou informaci jako zakladatel českých babyboxů.“

Otázka č. 12: Věděl/a jste, že se matka může následně o dítě do 6 týdnů přihlásit?

Informant 1: „Ano, slyšel jsem o nějaké časové lhůtě. Že je to 6 týdnů, jsem nevěděl.“

Informant 2: „Ano, pracuji na OSPOD, takže je nezbytné, abych tyto věci znala.“

Informant 3: „Ano, o této možnosti vím.“

Informant 4: „Tušila jsem to, že nějaká lhůta je, ale přesně jaká jsem nevěděla.“

Informant 5: „Nevěděla jsem to do léta 2019, kdy jsme s manželem začali žádat o adopci a paní z OSPODu nám to řekla. Divila jsem se tomu, protože jsem si myslela, že když matka jednou dítě odloží, tak už na něj nemá nárok.“

Otázka č. 13: Jaká by podle Vás měla být prevence, aby nebyly do babyboxů odkládány další děti?

Informant 1: „Myslím, že využívání babyboxů je minimální. Pro mě je to asi až ta poslední možná varianta řešení nějaké krizové životní situace. Myslím, že péče o matky je v naší zemi na vysoké úrovni a lepší už to asi nebude.“

Informant 2: „Jako prevence odkládání nechtěných dětí do babyboxů by měla být dostatečná osvěta veřejnosti a rozšíření povědomosti o tom, že i rodiče v těžké životní situaci mohou hledat pomoc na příslušných úřadech, a nemusí se hned svého dítěte zříkat. Vše se dá řešit, jenom musí rodiče přiznat problém a být ochotni na jeho odstranění pracovat.“

Informant 3: „Spíše by se mělo pracovat s rodiči ještě před narozením dítěte. Ti by měli být dostatečně poučeni o možnosti se v těžké situaci obrátit na odborníky, či se učit řešit těžké životní situace. Stát by měl poskytnout útočiště matkám v nouzi, a to v každém větším městě.“

Informant 4: „Zejména dostatečná finanční pomoc našeho státu matkám na mateřské a rodičovské dovolené, a následně pracovnic OSPOD matkám v tíživé životní situaci.“

Informant 5: „Opravdu nevím. Když si mladé matky nevědí rady a na potrat nebyl čas, odvaha či finance, tak právě babybox je pro ně záchrana. A myslím si, že asi žádná prevence není, vždy se někdo najde, kdo bude chtít dítě odložit.“

Otázka č. 14: Máte informace o existenci azylového domu STATIM, které zřídilo sdružení Babybox pro odložené děti - STATIM?

Informant 1: „Ne, nikdy jsem o tom neslyšel.“

Informant 2: „O azylovém domu STATIM nevím.“

Informant 3: „Ne.“

Informant 4: „Ne, vůbec o jeho existenci nevím.“

Informant 5: „Vůbec nevím, že nějaký takový dům existuje. V Čechách jsou různé azylové domy, ale pod tímto názvem žádný neznám.“

Otázka č. 15: Měl by se podle Vás náš stát postarat o matku s dítětem, která odloží svého potomka pouze ze sociálních důvodů?

Informant 1: „Myslím, že by se mělo matce s dítětem pomoci a minimálně zajistit základní sociální bydlení a materiální podporu.“

Informant 2: „Vůbec není nutné, aby rodiče odkládali své děti ze sociálních důvodů. Existuje mnoho možností, jak tyto věci řešit. Stát se rozhodně prostřednictvím svých institucí o tyto rodiče postará. K tomu je nezbytné, aby se ke svému problému přiznali a vyhledali pomoc. Pak už záleží jen na tom, zda jsou ochotni řídit se instrukcemi úředníků.“

Informant 3: „Bezpochyby by měl matkám po určité době poskytnout pomoc ve formě bydlení nebo příspěvků v hmotné nouzi.“

Informant 4: „Ano. Podle mě je to povinnost státu, aby dostatečně dokázal zabezpečit mladé rodiny s dětmi nebo svobodné matky.“

Informant 5: „Tohle je opravdu těžká otázka. Já jsem pro, i když spousta lidí by mi můj názor vyvracela. Mnoho mladých rodin nemá co jíst a zvládají se postarat o dítě, ale jsou dva a mohou mít na pomoc třeba prarodiče. Proč by matka, která nemá peníze a bydlení, neměla od státu dostat patřičnou pomoc. Proto souhlasím, aby šla do azylového domu či se obrátila na patřičné úřady, kde ji pomohou se postavit na vlastní nohy a postarat se o dítě.“

Otázka č. 16: Měly by být v České republice zřizovány další babyboxy? (ke dni 4. ledna 2020 je zřízeno 76 babyboxů a v nich 200 odložených dětí)

Informant 1: „Matematicky bych to viděl na počet okresních měst, tolik babyboxů. Bez zázemí nemocnice s dětským oddělením a neonatologií by bylo nebezpečné babybox provozovat.“

Informant 2: „Myslím, že by nebylo na škodu, aby ještě nějaké babyboxy přibyly. Ale není to, myslím, nezbytně nutné.“

Informant 3: „Ne, dle mého názoru je babyboxů dostatek.“

Informant 4: „Pokud jsou v České republice místa, na kterých babybox chybí, pak určitě.“

Informant 5: „Myslím si, že jich je v dnešní době dostatek. Ale vůbec není na škodu, pokud se budou zřizovat další.“

Otázka č. 17: Myslíte si, že se s vyšším počtem babyboxů, zvýší i intenzita odkládání nechtěných dětí?

Informant 1: „Myslím, že možná trochu ano, ale určitě ne nějak překotně. Kdyby existoval jen jeden babybox, tak by určitě 200 odložených dětí nebylo. Ale zase možná by tyto děti ani nežily.“

Informant 2: „Nemyslím si, že by se vyšším počtem babyboxů zvýšila intenzita odkládání nechtěných dětí.“

Informant 3: „Ne, to si opravdu nemyslím.“

Informant 4: „Ne, ale možná nové babyboxy zachrání životy dalších miminek.“

Informant 5: „Ano, i když je stále bohužel mnoho matek a otců, kteří ani nevědí, že taková možnost existuje, a volí jiná řešení, jak se zbavit dítěte.“

Otázka č. 18: Mají babyboxy zásadní přínos pro českou společnost?

Informant 1: „Je to jedna z možností, variant, jak řešit tíživou životní situaci pro úzkou skupinu populace. Babybox má své opodstatnění.“

Informant 2: „Ano, babyboxy jsou velkým přínosem pro naši společnost.“

Informant 3: „Přínos mají určitě, ale rozhodně ne zásadní.“

Informant 4: „Nevím, jestli zásadní, ale přínos určitě mají.“

Informant 5: „Ano. Mnoha nechtěným dětem už babybox zachránil život a jiné bezdětné rodině tím uděl nesmírnou radost.“

Otázka č. 19: Myslíte si, že by měl babyboxy financovat stát, a ne pouze nadační fondy?

Informant 1: „Nadační fondy asi jsou vhodné na financování zrovna této aktivity. Stát by se měl podílet na zabezpečení matky a dítěte. Toto je už možná trochu za hranou.“

Informant 2: „Domnívám se, že by babyboxy skutečně měl z části financovat i stát, společně s nadačními fondy.“

Informant 3: „Asi ne plně financovat, ale měl by se nějakým způsobem podílet na jeho provozu.“

Informant 4: „Asi ne, stát by se měl zaměřit na prevenci a pomoc, aby se děti do babyboxu nemusely odkládat.“

Informant 5: „Podle mě by se na tom stát měl podílet. Když může financovat jiné neužitečné věci, proč by nemohl finančně podpořit i babybox.“

Otázka č. 20: a konečně, jak celkově toto téma hodnotíte?

Informant 1: „Poprvé jsem se osobně setkal s tímto tématem, když se našlo odložené dítě na WC v naší nemocnici v pavilonu ambulantních služeb. Tehdy jsem si uvědomil, že bychom měli vstoupit do sítě nemocnic, kde je zřízen babybox. Jedná se o skutečně krajní řešení pro matku, ale je to řešení. Proto jsem rád, že jsme se rozhodli mít u nás babybox. Vůbec nejde o to, jak moc je využíván, jde o to, že existuje možnost, aby byl využit. Babybox v areálu pelhřimovské nemocnice je umístěn na vhodném místě, působí nenápadně a myslím, že může plnit svůj účel, pro který byl zřízen.“

Informant 2: „Z pohledu sociální pracovníce, která má na starost osvojení, je pro mne toto téma velmi důležité. Z babyboxů pocházejí děti, které se dostávají do osvojení rychleji než ostatní děti. Samozřejmě pokud jsou zdravé a do osvojení vhodné, a to díky absenci rodičů, s nimiž se jinak musí osvojení řešit. Pokud budoucím osvojitelům nevádí, že se o dítěti nic neví, mohou si ho velmi rychle převzít do výchovy nebo trochu později do péče před osvojením.“

Informant 3: „Pro každé dítě je biologická matka nejdůležitější, ať je jakákoliv. Ze své praxe jsem poznala, že i když dítě žije ve špatném sociálním prostředí, tím silnější vazbu na matku má. Samozřejmě jsou případy, kdy je dětem lépe, pokud jsou z rodiny

odebrány. To by však objektivně a profesionálně měli posoudit odborníci a zaměstnanci příslušných institucí. Je potřeba se zamyslet nad tím, jak by skončilo oněch 200 dětí, které byly do babyboxů odloženy, v případě, že by babyboxy neexistovaly.“

Informant 4: „Babyboxy jsou schránky, které fungují všude ve světě. Jedinou překážku vidím v neznámé identitě takto odložených dětí. Určitě se tato skutečnost v životě dítěte jednou projeví, až bude pátrat po svých kořenech.“

Informant 5: „Pro nás, čekající na miminko, je Babybox velkou nadějí pro získání dítěte. I jedna z otázek v adopčním dotazníku byla zaměřena právě na dítě z babyboxu. Ihned jsme s manželem zaškrtnuli, že nám takové dítě rozhodně nevadí. I když nám pracovnice OSPOD říkala, že nebudeme vědět nic o rodičích, hlavně o matce miminka. Miminko z babyboxu prochází běžným vyšetřením jako všechny miminka, takže budeme znát pouze jeho dosud zjištěná vrozená onemocnění. Nebudeme vědět, zda matka byla alkoholička, feťačka atd. Zkrátka nebudeme mít k dispozici ucelený zdravotní spis dítěte. Ale když to vezmeme reálně, tak ani ve skutečnosti, když se matce narodí dítě, nikdy nikdo s jistotou neví, jaké bude mít v budoucnu onemocnění. Takže, jak už jsem se zmínila na začátku, jsme s manželem za existenci babyboxu velice rádi.“

Otázka č. 21:

Informant 4: „Měla byste zájem o získání dítěte z babyboxu do pěstounské péče?

Rozhodně by to nebyla překážka ani pro mě, ani pro mého manžela. Doma vychováváme tři vlastní děti a teď i chlapce, který nám byl svěřen do pěstounské péče. Takže v případě, že by nějaké miminko nemělo možnost být umístěno v náhradní rodinné péči, rádi mu poskytneme svou náruč a milující rodinu.“

Informant 5: Měla byste zájem o osvojení dítěte z babyboxu?

„Ano. Byla bych nesmírně šťastná, kdyby mi jednoho dne zazvonil telefon, a v něm mi bylo sděleno, že do babyboxu bylo odloženo dítě, které bude svěřeno do osvojení právě nám.“

4.3.2 Rozhovor s panem Ludvíkem Hessem

Polostrukturovaný rozhovor s panem Ludvíkem Hessem, zakladatelem babyboxů u nás, byl uskutečněn až po získání všech rozhovorů s informanty dne 20. února 2020. Tento rozhovor obsahoval celkem 12 otázek, z nichž 10 otázek bylo předem připravených, a dvě otázky vyplynuly v průběhu rozhovoru.

Otázka č. 1: Jako iniciátor babyboxů v České republice, předpokládali jste, že by mohlo být do schránky odloženo i starší dítě než novorozenec?

„To jsem samozřejmě nepředpokládal. To je něco velmi mimořádného.“

Otázka č. 2: Co Vás poprvé napadlo, když jste se dozvěděl, že chlapci z pelhřimovského babyboxu je 23 měsíců?

„Nic zvláštního mě v tu chvíli nenapadlo. Lidi jsou blázniví, doba je vykloubená a šílená. Prostě odložili dvouleté dítě, co se dá dělat. Každé odložení dítěte je něco absurdního a odložit dvouleté je ještě absurdnější. Rodiče chlapce nechtěli a dohodli se, že ho, údajně společně, odvezou zřejmě z Českého Krumlova do Pelhřimova.“

Otázka č. 3: Z babyboxu se Vám automaticky do mobilního telefonu odesílá fotka právě odloženého dítěte. Co s těmito fotkami děláte dál?

„Tyto fotky archivuji a samozřejmě je nikde nezveřejňuji. Mám je ve svém počítači a čas od času si je prohlížím.“

Otázka č. 4: Uvažujete o možném zvětšení babyboxu, aby do nich mohly být odkládány i mnohem starší děti?

„Ne, to v žádném případě ne!“

Otázka č. 5: Omezil byste věk odkládaných dětí?

„Věk odkládaných dětí není možný omezit. Když se někdo do babyboxu rozhodne nacpat dvouleté dítě, tak já mu to nemůžu zakázat a nemůžu dohlížet na to, aby to bylo respektované. Navíc babyboxy nejsou nikde v zákonech uvedené.“

Otázka č. 6: Na všech schránkách je uvedeno telefonní číslo, které patří Vám. Jaký je postup, pokud se na Vás obrátí matka se žádostí o pomoc?

„Na babyboxech je uvedená informace, že odkládá-li maminka dítě, protože s ním nemá kde žít, tak může zavolat mě a já jí nabídnu ubytování v azylovém domě STATIM. Popřípadě jí poradím, že se má dojit poradit se sociální pracovníci příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí.“

Otázka č. 7: a pokud Vám maminka zavolá v nočních hodinách?

„Pakliže matka chce ubytovat v azylovém domě STATIM, tak bych pro ni osobně přijel nebo bych tam poslal někoho ze svých spolupracovníků, kdo by tam mohl být dřív než já.“

Otázka č. 8: Jaká by podle Vás měla být preventivní opatření, aby do babyboxů bylo odkládáno co nejméně dětí?

„To je věc, která v podstatě není možná. Prevence je záležitost, která se v tomto smyslu nedá provádět. Rodiče, kteří odkládají dítě, mají pokaždé jiný důvod a my ten důvod neznáme. Některá maminka odloží dítě, protože ho po početí nemá ráda, jiná maminka má své důvody v rodině, kdy jí rodina řekla, že ho nesmí mít. Navíc děti se odkládaly celou historii společnosti. A nejde jen o děti, je to u všech živočichů. Stává se, že samice svá porozená mláďata zahubí. A ještě bych se odvolal na slova známého pražského porodníka prof. MUDr. Zdeňka Hájka, DrSc., který mi řekl: Nikdo si nedovedeme představit, co je za zmatek v hlavě ženy před a po porodu a jaký v ní nastane obrovský souboj hormonů.“

Otázka č. 9: Ocenil byste, kdyby babyboxy začal financovat stát?

„Ne, to není záležitost státu. Já to dělám 15 let jako soukromý spolek a stát to nikdy financovat nebude. Stát nefinancuje ani jiné důležité věci. Probíhají sbírky na nemocné děti na onkologických odděleních, tak že by stát financoval takovou okrajovou věc, jako je babybox, to v podstatě není možné.“

Otázka č. 10: Proč byl první babybox v Hloubětíně přestěhovaný?

„První babybox v Hloubětíně byl přestěhovaný do Šrobárovy ulice v Praze 2 na objekt Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, což velmi vítám, protože v Hloubětíně nebyli schopní se o dítě soustavně starat. To byla spíše jen sběrna. Byli tam lékaři, byl tam personál, ale tady je možnost se o dítě okamžitě postarat na novorozeneckém oddělení.“

Otázka č. 11: Jak fungují babyboxy, pokud nejsou součástí nemocnic?

Výjimečně je několik babyboxů, které nejsou součástí nemocnice, jako např. v Táboře, kde je babybox v Domově důchodců, a v jednom případě v Dětském domově v Berouně. A dále jsou dva babyboxy na radnicích v Praze 2 a v Praze 6, kde je nepřetržitá dvoučlenná služba.“

Otázka č. 12: Kde mají být v nejbližší době zřízené další dětské schránky?

„Zřízení dalších babyboxů se plánuje ve Žďáru nad Sázavou, v Lounech a v Tachově, což jsou okresní města, která své bedýnky ještě nemají.“

5 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT a DISKUZE

Výzkum byl zaměřen na získání názoru pěti předem pečlivě vybraných informantů z pelhřimovského regionu na babybox a na případné odložení staršího dítěte. Tuto skupinu tvořily osoby, které s tímto tématem mají mnoho společného, ať už se zajímají o oblast pedagogicko-výchovnou, sociální nebo zdravotnickou. Dále byl pro větší zajímavost výzkumu osloven i zakladatel babyboxů v České republice pan Ludvík Hess a jeho názor porovnám s pohledem svým a se získanými poznatky od oslovených informantů. V úvodu samostatné výzkumné části práce byl stanoven hlavní cíl a čtyři dílčí výzkumné otázky. Ke každé výzkumné otázce bylo informantům položeno pět až šest otázek, které hromadně směřovaly k celkové odpovědi na výzkumnou otázku.

První výzkumná otázka, kterou jsem si kladla, byla: **Jaká je informovanost a názor informantů na babybox?** Z první položené otázky všem informantům bylo zcela jednoznačné, že všichni oslovení mají jasno a vědí, co je babybox a k čemu je využíván. Všechny odpovědi byly vesměs totožné.

Otázkou číslo 3 jsem chtěla zjistit, jaké důvody informanti považují za nejčastější k odložení dítěte do babyboxu. Odpovědi informantů se opět shodují. Za nejčastější důvod považují hlavně špatnou finanční situaci matky. **Informant 2** ještě doplňuje, že jeden z důvodů může být i dítě počaté ze znásilnění či pokud je v rodině domácí násilí. Neméně zajímavou odpověď mi poskytl i **Informant 5**, který upřednostnil nezletilost a nevyšpělost matky, před špatnou finanční situací. I můj názor je takový, že nepříznivé finanční podmínky v rodině jsou druhotné, protože se za jistých okolností řešit dají. Naopak čemu by se měla věnovat pozornost, je právě prevence zamezení nechtěného těhotenství v období dospívání, protože jak uvádí Jiří Jankovský, mladá dívka není schopná odpovědného rozhodování a uvědomění si možných následků svého jednání. A o to více je celá situace děsivější, pokud nemá dostatečnou oporu vlastních rodičů. (Jankovský, 2018)

Uváděné odpovědi na otázku číslo 4 byli spíše rozporuplné. Každý měl na otázku, zda je zastáncem názoru, že každé narozené dítě má právo znát své biologické rodiče, jiný názor. Skoro všichni informanti však během probíhajícího rozhovoru došli k přesvědčení, že znát biologického rodiče není důležité, a spíše by upřednostnili právo

toho rodiče, který v ten moment o dítě s opravdovou rodičovskou láskou pečuje. Tento názor s nimi můžu jen sdílet. Pouze **Informant 4** byl jednoznačně přesvědčen, že znát své biologické rodiče je bezpodmínečné právo každého dítěte.

Na otázku číslo 9, zda není odložení dítěte do babyboxu příliš jednoduchá cesta pro matku či otce, tři informanti hned odpověděli, že nikoliv. Vnímají odložení nechtěného dítěte jako nesmírně těžký krok, ke kterému se matka musí rozhodnout. Naopak **Informant 2** a **Informant 3** si myslí, že jde o velmi jednoduchou cestu, ale pokud zachraňuje bezbranný lidský život, je jimi absolutně respektována.

Otázka 10 se věnovala zneužívání babyboxů. Všichni informanti jsou přesvědčeni, že babyboxy zneužívané nejsou. Musím přiznat, že se s tímto hromadným názorem zcela neztotožňuji. Když pomínu celkem časté otvírání babyboxu a vkládání do něj například prázdné lahve od alkoholu, nemohu přestat myslet na možnost, že se i v českém babyboxu objevili sourozenci. Samozřejmě na tuto mou domněnku odpověď neexistuje, protože se dětem vloženým do dětské schránky vzorky biologického materiálu na vyšetření DNA neodebírají. Zkrátka si jen umím představit matky, které své dítě do babyboxu odložily jednou a za rok či pár let udělaly to samé, protože to pro ně může být jednodušší a levnější varianta, než investice do antikoncepce. Tudiž taková situace by se z mého pohledu dala vnímat jako zneužití babyboxu. Těmto dětem byla definitivně odepřena možnost znát své biologické rodiče, ale třeba by mohly mít nepatrnou šanci poznat svého sourozence, pokud jeho životní osud skončil stejně.

Poslední otázka tohoto okruhu spíše sdělovala informantům, že bezprostředně po odložení dítěte do babyboxu je ze schránky speciální mobilní aplikací odeslaná fotka dítěte, a to přímo panu Ludvíku Hessovi. Ani jeden z informantů netušil, že zakladatel babyboxů má přístup k fotkám všech dětí, proto jejich odpovědi neskrývaly značné překvapení. Ve většině případů jim přišla tato mobilní aplikace zcela zbytečná. Na stejné téma jsem položila otázku i panu Ludvíku Hessovi, kterého jsem se zeptala, co s těmito fotkami dělá dál? Z odpovědi bylo jasné, že fotky jsou pouze pro osobní potřebu zakladatele, aby znal tváře dětí, a tím jim alespoň na dálku dělal pomyslného „babydědka“. Kdybych byla maminkou dítěte z babyboxu, určitě bych se nebránila

dalšímu kontaktu s panem Hessem, takže by se klidně mohl stát naším třetím dědečkem.

Druhá výzkumná otázka měla pro můj výzkum největší váhu. Zajímalo mě, **jaký mají informanti pohled na odložení skoro dvouletého chlapce do babyboxu v Nemocnici Pelhřimov**. Všichni dotazovaní byli v loňském únoru zprávou o nalezení tak velkého chlapce v pelhřimovském babyboxu velmi zaskočení. Většinou se o této skutečnosti dozvěděli z médií, jako je televize a rádio. **Informant 1** a **Informant 2** byli informováni bezprostředně po události přímo zaměstnanci nemocnice, protože jejich práce zahrnuje i dohled nad pelhřimovským babyboxem. Stejně i pan Ludvík Hess považuje tento příběh za něco mimořádného. V rozhovoru hovořil o dnešní bláznivé době a o tom, že odložit tak velké dítě je absurdní. Skoro stejné myšlenky napadly i mě ve chvíli, kdy jsem se od kolegyň z práce dozvěděla, že chlapci z boxu je už 23 měsíců. Původní odhad lékařů byl nižší věk dítěte, ale i tak alarmující. Zkrátka odložit dítě, které dokáže říct „máma“ je pro mě dosud něco nepochopitelného a šíleného. **Informant 1** dokonce pro odlehčení tématu zmínil, že Pelhřimov je „město rekordů a kuriozit“ a s lehkým úsměvem na tváři myšlenku nedokončil. Ze všech rozhovorů mě zaujala i odpověď **Informanta 5** mluvícího o tom, že na věku odloženého dítěte nezáleží, ale můžeme jen chlapci přát novou, milující a šťastnou rodinu.

Tato odpověď mi doslova nahrála na položení další otázky číslo 8, kde mě zajímal názor informantů na zvětšení prostoru babyboxu pro možnost odložení starších dětí. Tři informanti byli rezolutně proti zvětšení schránky a možnost odkládání starších dětí považují za trestný čin. Po prostudování mnoha materiálu k napsání této závěrečné práce jsem se ujistila, že mnoho zemí po celém světě má určenou omezenou věkovou hranici odkládaných dětí, a proto jsem byla přesvědčená, že i český babybox by si zasloužil stanovení nějaké věkové hranice. Podle zakladatele babyboxu je věková hranice už omezena velikostí schránky, protože starší dítě se do ní nevejde, a v žádném případě o rozšíření jejich vnitřních prostor neuvažuje. K hlubším úvahám o zvětšení dětské schránky mě přivedl **Informant 2**, protože je s nechtěnými, týranými a s dětmi z rozvrácených rodin v každodenním kontaktu. Vnímá odkládání nechtěných dětí jako něco složitého a neetického, ale přesto tolerujícího. Jinými slovy má pravdu, že je

jednodušší pracovat se starším odloženým dítětem, než vracet zničené dětství dítěti, které je den co den součástí domácího násilí.

Poslední otázka, kterou jsem při rozhovorech položila, byla cílená pouze na **Informanta 4 a Informanta 5**. Ptala jsem se, zda by měli zájem o získání dítěte z babyboxu do své péče. Oba informanti by takové dítě do své rodiny přijali bez váhání a s otevřenou náručí.

Třetí výzkumnou otázku jsem položila ve znění, **zda informanti podporují zřizování dalších babyboxů bez ohledu na možnost většího počtu odložených dětí**. Předpokládala jsem, že všichni informanti budou mít pozitivní přístup k dalšímu zřizování babyboxů, ale opak byl pravdou. Kromě jednoho informanta se všichni shodli, že další schránky nejsou potřeba, pokud je aspoň jeden babybox v každém okresním městě. Od pana Ludvíka Hesse jsem se dozvěděla, že další bedýnky se v nejbližší době budou otevírat ve Žďáru nad Sázavou, v Tachově a v Lounech. **Informant 1** ještě ve své odpovědi zdůraznil, že babybox by se neměl provozovat, pokud v jeho bezprostřední blízkosti není nemocnice s dětským oddělením a neonatologií. V České republice se bohužel několik takových schránek nachází, a tak jsem se začala zajímat, jak takový babybox funguje. Sám zakladatel mě informoval, že v takovém případě je buď schránka v budově Zdravotnické záchranné služby, nebo v prostorách městských úřadů. Na radnici v Praze 2 musí jeho chod 24 hodin denně sledovat dvoučlenná nepřetržitá služba z vrátnice, která v okamžiku odložení dítěte volá rychlou lékařskou pomoc, která novorozence převáží do nejbližší nemocnice. Poté doplnil, že právě z tohoto důvodu byl v letošním roce přestěhován první český babybox z Hloubětína k Fakultní nemocnici Královské Vinohrady, která má výše zmíněné a nepostradatelné novorozenecké oddělení. Podle seznamu všech umístěných babyboxů (Babybox, 2010) je takových schránek u nás ještě sedm a v případě že odložený novorozenec potřebuje neodkladnou resuscitační péči, musím jen doufat, že pracovník, který má babybox hlídat je dostatečně proškolen v oblasti kardiopulmonální resuscitace u dětí. Bezpochyby by další zprovozněné schránky měly být pouze v areálu nemocnice, kde není velká časová prodleva v ošetření dítěte.

Položením otázky číslo 17 jsem se chtěla dozvědět, jestli si informanti myslí, že vyšším počtem umístěných babyboxů se zvýší i počet odložených a nechtěných dětí. Sama jsem si jistá, že počet babyboxů na takovou statistiku nemá vůbec žádný vliv a podobný názor se mnou sdílí i všichni dotazovaní. Pokud se matka svobodně rozhodne vzdát se svého potomka, není pro ni jistě překážkou vložit ho do nejbližšího babyboxu, pokud jí záleží na jeho zdraví a budoucím životě. Nicméně stále je kolem nás spousta matek, kterým jde pouze o to se dítěte zbavit a jsou ochotni se ho vzdát za jakékoliv situace a podmínek. Takže i kdyby byl babybox na každém rohu ve městě, stejně by se našla jedna matka, která by dokázala hodit své miminko třeba do popelnice. O to, aby takových nalezených dětí bylo co nejméně, se zaslouhují různé nadační fondy, díky kterým jsou všechny babyboxy u nás v provozu. Zda by záštitu nad jejich činností neměl převzít stát, tak na to jsem se zeptala nejen informantů, ale i pana Ludvíka Hesse. Ve shodě se všemi informanty se domnívám, že stát by schránky nemusel plně financovat, ale na jejich vzniku a provozu by se měl nějakou měrou podílet. Samozřejmě ani jeden z nás nevidíme do zákulisí, které se skrývá za vznikem každého babyboxu, a sám zakladatel se mi svěřil, že není možné, aby takovou okrajovou věc, jako je babybox, stát financoval. Jeho soukromý spolek se vzniku babyboxů věnuje již 15 let, a proto už ani nedoufá, že by se stát o ně začal zajímat. Dále dodal, že například provoz dětského onkologického oddělení ve státní nemocnici se také neobejde bez sponzorů.

Poslední výzkumnou otázkou jsem chtěla zjistit, **zda mají informanti přehled o opatřeních, která by mohla zamezit odkládání dětí do babyboxu.** Velmi mě zajímalo, jakou roli v prevenci hraje právě stát. Pokud stát od nás očekává co nejstabilnější společnost, měl by k jejímu dobrému vývoji určitým způsobem přispět. A to hlavně podporou pro zlepšení finanční situace svobodných matek, aby odkládání dětí ze sociálních důvodů kleslo na minimum. Aby úředníci v sociálních oblastech měli možnost se o takovou matku postarat, museli by vědět, kdo dítě do babyboxu odložil, což je nemožné, protože odložení nechtěného dítěte do dětské schránky je zcela anonymní. Jistou možností bych viděla v oslovení matky přes veřejná média či místní tisk. Touto dálkovou formou by mohli sociální úředníci matce nabídnout, že pokud se vrátí pro své odložené dítě, budou moci její finanční a sociální situaci vyřešit a podpořit

jí ve výchově svého potomka. Lepší státní podporu pro matky v nouzi by přivítali i všichni informanti. **Informant 2** však apeluje na to, že v dnešní době není nutné vzdávat se dítěte ze sociálních důvodů. Existuje mnoho variant, jak nepříznivou situaci řešit, jen musí sama matka chtít vyhledat pomoc a řídit se instrukcemi a radami úředníků. Pro tohoto informanta je nejdůležitější prevencí dostatečná osvěta veřejnosti v úředních postupech. Tomu občanovi, který vyhledá pomoc u příslušného úřadu, bude vyhověno a není tedy nutné se hned svého dítěte zříkat. Ostatní informanti by například navýšili finanční příspěvky matkám na mateřské a rodičovské dovolené. Aby matky nemusely počítat a v ruce obracet každou korunu a mohly se bez jakýchkoliv starostí o peníze plně věnovat výchově svých dětí. Jak uvádí ve své knize Miroslav Procházka, ve vývoji budoucí rodiny zastává stát a její politika významnou roli, přesto ze všeho nejdůležitější je výchova v rodině, díky které si budujeme svou osobnost. Právě proto, je stabilita rodiny velmi významná, abychom pomocí svých potomků mohli investovat do své budoucnosti. (Procházka, 2012)

Další, kdo může v boji proti odkládání dětí pomoci, jsou i neziskové organizace, které nabízí maminkám v nouzi určité zázemí a střechu nad hlavou. Proto mě zajímalo, na jakém principu pracuje azylový dům STATIM, který zřídilo sdružení Babybox pro odložené děti, a o jehož existenci informanti neměli sebemenší tušení. Na všech ocelových dvířkách babyboxu je uvedeno telefonní číslo, kam může matka zavolat a požádat o okamžitou pomoc. Po oslovení zakladatele českých schránek jsem zjistila, že uvedené mobilní číslo je přímý kontakt na samotného pana Ludvíka Hesse. Možná, že kdyby maminky věděly, kdo se za tímto telefonním číslem skutečně skrývá, vytáčely by ho s menšími obavami. Pan Ludvík Hess po zjištění základních informací nabídne v každé denní i noční době matce ubytování v azylovém domě, kam ji přiveze buď někdo z jeho spolupracovníků, nebo on sám. Vzhledem k činnosti babyboxů je azylový dům STATIM nepostradatelnou složkou, kterou snad maminky s dětmi budou využívat častěji než zelené tlačítko určené k otevření dvířek babyboxu.

6 ZÁVĚR

Od roku 2005 jsou v České republice babyboxy všude kolem nás a bezpochyby tu s námi i v budoucnu zůstanou. Sice v nich nemůžeme vidět ideální řešení, ale se záchranou prvního lidského života svůj smysl jistě již naplnily. Stejně tak, jako tato závěrečná práce naplnila a předčila všechna moje očekávání. Ujistila jsem se, že mnoholetá práce pana Ludvíka Hesse je nadmíru smysluplná, přestože každý z nás vnímáme babybox a odkládání nechtěných dětí rozdílně. Jedno však máme společné, a to je záchrana odloženého dítěte, které by bylo bez pomoci zdravotníků, sociálních pracovníků, pedagogů a hlavně náhradních rodin zcela bezbranné.

Než jsem začala psát kvalifikační práci, byla jsem přesvědčena, že by nemělo být beztrestné a jakkoliv možné odložit do babyboxu dítě starší než půl roku. V průběhu prostudování mnoha odborných či laických názorů jsem své domněnky pomyslně zmačkala a hodila do koše. Bezpochyby je nejdůležitější si jen uvědomit, že jde o bezbranný život dítěte a na jeho věku jednoznačně nezáleží. Ani nejvyšší soud ještě nevymyslel větší trest pro matku odkládající své dítě, než je její svědomí a další existence s pocitem, že jednoho dne stiskla zelené tlačítko plechových dvířek a za ně vložila největší „kus svého já“.

Abych změnila celý svůj postoj a pohled na věc, stačilo jen vidět lékaře, kteří dokáží bojovat za život sebemenšího lidského stvoření. Poznat sociální pracovnice, které den co den bojují proti zlu a příkoří páchaném na dětech, nebo jen navštívit mateřskou školu a zahlédnout ty maličkosti, díky kterým se dětské oči dokáží rozzářit absolutním štěstím. Nejvíce však chytanou člověka za srdce osudy žen, které s obrovskou láskou vezmou za ruku své nevlastní dítě a ukáží mu cestu životem jako opravdové mámy. Každá matka, která se rozhodne odložit své dítě, nemusí vždy v našich očích být jen „krkavčí matka“. Pojdme se na ni podívat jako na ženu, která hledá správné řešení a svým jednáním si je jistá, že se o své dítě postarat opravdu nedokáže. Je to žena, která dává šanci jiným ženám, aby se samy staly matkami, protože ony takový cenný dar od přírody nedostaly. Ty se v tom okamžiku a bez váhání plně chopí role milující matky, protože jak uvádí Max Kašparů ve své knize citát od Františka Koukolíka: *„Milující matka jinak kojí, jinak chová, jinak mluví, myje, hladí, laská, dotýká se, zpívá*

a mluví a chrání než matka, která to z jakýchkoliv důvodů neumí.“ (Kašparů, 2001, str. 36)

Součástí této práce byla též snaha nalézt možná jiná řešení, která lze považovat za náhradní variantu odložení dítěte do babyboxu. Velkou nadějí však vidím zejména ve správné výchově budoucí generace k odpovědnému rodičovství. Tu bezpochyby neovlivňuje pouze škola či státní rodičovská politika, ale zejména naši rodiče, kteří nám ukazují směr, kterým se máme v životě vydat. Touto cestou lze docílit toho, aby naše děti měly harmonická manželství a pouze plánovaná rodičovství, a tím se snad sníží riziko častého odkládání nechtěných dětí. Ve většině případů totiž o životě právě narozeného dítěte rozhoduje pouze vteřina, která mu může od základů změnit celý zbytek života.

Na závěr své bakalářské práce bych chtěla popřát všem maminkám stojícím před babyboxem, ať mají dostatek sil a víry v rozhodování. A všem odloženým miminkům přeji hodně lásky a radosti v nové náhradní rodině.

Seznam použitých zdrojů

Seznam literatury:

BROTHÁNKOVÁ, M. *Pěstounství je cesta k domovu: Publikace k fotografické výstavě z prostředí pěstounských rodin*. Jihlava: Kraj Vysočina, 2019. 40 s. ISBN 978-80-87521-39-7.

DEANS, A., *Kniha knih o mateřství*. Praha: Fortuna Print, 2004. 392 s. ISBN 80-7321-117-3.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

GIDDENS, A., SUTTON, P. W., ed. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. 1052 s. ISBN 978-80-257-0807-1.

HARENBERG, B. *Kronika lidstva*. Vyd. 3. Praha: Fortuna Print, 1994. 1264 s. Edice Kronik. ISBN 80-85873-19-2.

HESS, L. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009. 175 s. ISBN 978-80-7229-233-2.

JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. Vyd. 2. Praha: Triton, 2018. 302 s. ISBN 978-80-7553-414-9.

KAŠPARŮ, J. M. *O radostech lidské duše s Maxem Kašparů*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 89 s. ISBN 80-7192-549-7.

KOLUCHOVÁ, J., MATĚJČEK, Z. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 160 s. ISBN 80-7178-637-3.

MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. Vyd. 3. Praha: Vyšehrad, 2017. 360 s. ISBN 978-80-7429-797-7.

MATĚJČEK, Z., POKORNÁ, M. *Radosti a strasti: Kojenci a batolata*. Jinočany: H&H, 1995. 179 s. ISBN 80-85787-66-0.

MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Děti, rodina a stres: Vybrané kapitoly z prevence psychické zátěže u dětí*. Praha: Galén, 1994. 214 s. ISBN 80-85824-06-x.

MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Nevlastní rodiče a nevlastní děti*. Praha: Grada, 1999. 144 s. ISBN 80-7169-897-0.

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 3. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 127 s. ISBN 80-86429-19-9.

MOŽNÝ, I. *Moderní rodina: Mýty a skutečnosti*. Brno: Blok, 1990. 184 s. ISBN 80-7029-018-8.

PREKOP, J. *Jak být dobrým rodičem: Krůpěje výchovných moudrostí*. Praha: Grada, 2001. Pro rodiče. 88 s. ISBN 80-247-9063-7.

PROCHÁZKA, M. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. 208 s. ISBN 978-80-247-3470-5.

ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. 384 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

VÍTEČKOVÁ, M. *Metodika zpracování bakalářské práce*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2018. 61 s. ISBN 978-807394-689-0.

Legislativní zdroje:

ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, 2012. In: *Občanský zákoník: novelizované znění*. Redakční uzávěrka: 26.3.2012. Ostrava: Sagit, 2014. ÚZ. 320 s. ISBN 978-80-7488-308-8.

ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, 2000. In: *Rodinné právo: Sociálně-právní ochrana dětí; Mezinárodněprávní ochrana dítěte; Registrované partnerství*. Redakční uzávěrka: 11.3.2019. Ostrava: Sagit, 2019. ÚZ. 191 s. ISBN 978-80-7488-237-1.

ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., opuštění dítěte nebo svěřené osoby, 2010. In: *Trestní předpisy*. Redakční uzávěrka: 16.12.2019. Ostrava: Sagit, 2019. ÚZ. 560 s. ISBN 978-80-7488-376-7.

ČESKO. Zákon č. 363/2019 Sb., o sociální podpoře, 2019. [online]. [cit. 2020-2-16]. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-363>

ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, 2012. [online]. [cit. 2019-12-16]. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>

Novinové zdroje:

JÍRA, J. Do babyboxu někdo odložil ročního chlapce. *Pelhřimovský deník*. 2019a, roč. 17, č. 17, 20 s. ISSN 1802-0968.

JÍRA, J. Chlapec z babyboxu už míří do pěstounské rodiny. *Pelhřimovský deník*. 2019b, roč. 17, č. 19, 16 s. ISSN 1802-0968.

PŘIBYL, P. V pelhřimovském babyboxu se našel chlapeček. *Pelhřimovské noviny*. 2019, roč. 21, č. 2, 12 s. MKCR E 11393.

Elektronické zdroje:

ADOPCE. *Základní pojmy Osvojení (adopce)*. [online]. Praha, 2019. [cit. 2019-11-23]. Dostupné z: <https://www.adopce.com/adopce-osvojeni/zakladni-pojmy/>

APOLINÁŘ. *Historie porodnice U sv. Apolináře, která patří mezi nejdéle nepřetržitě fungující porodnice na světě*. [online]. Praha, 2019. [cit. 2019-9-18]. Dostupné z: <https://www.apolinar.cz/home/historie-budovy/>

- BABYBOX. *Babybox*. [online]. Poslední aktualizace 9. 5. 2020. Praha, 2010. [cit. 2019-9-16]. Dostupné z: <https://www.babybox.cz/>
- CÍSAŘOVÁ, J. *Čínský babybox: 11 dní, přes 108 dětí*. Lidové noviny. [online]. Praha, 2014. [cit. 2019-6-15]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/cinsky-babybox-zaplavily-odlozene-postizene-deti.A140703_143638_In_zahranici_jci
- ŘURČÍKOVÁ, P. *Babybox v Hloubětíně oslavil osmé výročí vzniku*. [online]. Praha, 2013. [cit. 2019-6-23]. Dostupné z: <http://www.nasepraha9.cz/zpravy-11/babybox-v-hlobetine-oslavil-osme-vyroci-vzniku>
- FOD. *Hlavní směry činnosti FOD*. [online]. Praha, 2019. [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <http://www.fod.cz/nase-cinnost>
- CHARITA. *Charitní domov*. [online]. Havlíčkův Brod, 2019. [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <https://hb.charita.cz/kontakty/kontakty/?o=oblastni-charita-havlickuv-brod#directory-detail>
- MPSV. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. [online]. Praha, 2019. [cit. 2019-11-23]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/ochrana-prav-deti>
- OSN. *Úmluva o právech dítěte*. [online]. Praha, 2019. [cit. 2019-11-18]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-pravech-ditete.pdf>
- OSPOD. *Informační portál pro orgány sociálně-právní ochrany dětí*. [online]. Praha, 2019. [cit. 2019-11-23]. Dostupné z: <http://www.ospod.cz/informace/obecne/>
- PĚSTOUNI. *Co znamená náhradní rodinná péče?* Sdružení pěstounských rodin. [online]. Praha, 2019. [cit. 2019-11-23]. Dostupné z: <http://www.pestouni.cz/chci-byt-pestounem/co-znamenana-nahradni-rodinna-pece/>
- PRE. *Babybox pro odložené děti – STATIM*. [online]. Praha, 2012. [cit. 2019-6-7]. Dostupné z: <https://www.pre.cz/cs/profil-spolecnosti/dalsi-aktivity-pre/spolecenska-odpovednost/energie-s-lidskou-tvari/babybox-pro-odlozene-deti-statim/>
- SKP - Naděje pro život Jihlava. *Poslání sociální služby Azylové ubytování Jihlava*. [online]. Jihlava, 2019. [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <http://nadejeprozivot.cz/hledam-informace/>
- STATIM. *Babybox pro odložené děti - Statim, z.s. Zpráva o provozní zkoušce BabyBoxu iFK2: termín 22. - 26. 10. 2018*. [online]. Praha, 2018. [cit. 2019-8-11]. Dostupné z: <https://www.babybox.cz/media/pdf/provozni-zkouska-iFK2.pdf>
- SVOBODA, M. *Citáty slavných osobností*. [online]. Jablonec nad Nisou, 2018. [cit. 2019-07-20]. Dostupné z: <https://citaty.net/autori/aulus-gellius/>
- ŠANCE DĚTEM. *Utajený porod*. [online]. Praha, 2019. [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/dite-mimo-vlastni-rodinu/utajeny-porod.shtml#doporuceni-MPSV-k-umisteni-ditete-do-babyboxu>
- ŠVESTKOVÁ, R. *Odborná garance*. Národní iniciativa pro život. [online]. České Budějovice, 2018. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://niz.cz/primarni-prevence/odborna-garance/>

ÚP. Úřad práce ČR. *300 tisíc pro rodiny s dětmi! Sněmovna podpořila návrh MPSV na zvýšení rodičovského příspěvku.* [online]. Praha, 2019. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/-/300-tisic-pro-rodiny-s-detmi-snemovna-podporila>

Zahraniční zdroje:

BABYKLAPPE. *Babyklappe//Produktion und Montage.* [online]. Hamburg, 2013. [cit. 2019-10-2]. Dostupné z: <http://www.babyklappe.info/index.html>

FINDELBABY. *Findelbaby projekt. 15 Jahre Babyklappe. 8. April 2015.* [online]. Hamburg, 2015. [cit. 2019-10-9]. Dostupné z: <http://www.sternipark.de/>

NAŠEZDRAVIE. *Hniezda záchrany – šanca pre nechcených novorodencov aj ich matky.* [online]. Public. 5. 4. 2019. Prešov, 2019. [cit. 2019-8-29]. Dostupné z: <https://www.nasezdravie.sk/magazin/hniezda-zachrany>

PRESSEERKLÄRUNG. *12 Jahre Babyklappe – über 270 neugeborene Leben gerettet Jahrestag am 08. April 2012.* [online]. Hamburg, 2012. [cit. 2019-10-9]. Dostupné z: <http://www.sternipark.de/>

STENIPARK. *Das Projekt Findelbaby.* [online]. Hamburg, 2019. [cit. 2019-10-2]. Dostupné z: <http://www.sternipark.de/>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Fotografie babyboxu Nemocnice Pelhřimov

Příloha č. 2: Přehled o počtu odložených dětí v České republice

Příloha č. 3: Listina dárců – Babybox Nemocnice Pelhřimov

Příloha č. 4: Žádost o provedení výzkumu na dětském oddělení Nemocnice Pelhřimov

Příloha č. 5: Fotografie dětského oddělení Nemocnice Pelhřimov

Příloha č. 6: Informovaný souhlas

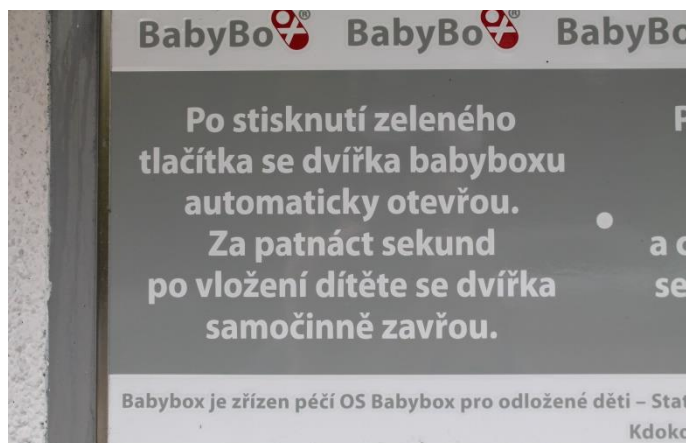
Příloha č. 7: Otázky pro rozhovor s informanty

Příloha č. 8: Otázky pro rozhovor s panem Ludvíkem Hesse

Příloha č. 1: Fotografie babyboxu Nemocnice Pelhřimov

Obrázek č. 1: Foto babyboxu Nemocnice Pelhřimov, Zdroj: Vlastní fotogalerie

Obrázek č. 2: Detail babyboxu Nemocnice Pelhřimov, Zdroj: Vlastní fotogalerie

Obrázek č. 3: Detail babyboxu Nemocnice Pelhřimov, Zdroj: Vlastní fotogalerie

**Příloha č. 2: Přehled o počtu odložených dětí v České republice (ke dni 12. 2. 2020),
Zdroj: www.babybox.cz**

ČÍSLO BABYBOXU	INSTITUCE	POČET DĚTÍ
1.	Vinohradská nemocnice (původně Hloubětín)	28
2.	Nemocnice Milosrdných bratří Brno	18
3.	Fakultní nemocnice Olomouc	7
4.	Nemocnice Kadaň	2
5.	Krajská nemocnice T. Bati – Zlín	2
6.	Nemocnice Pelhřimov	1
7.	Orlickoústecká nemocnice	4
8.	Oblastní nemocnice Mladá Boleslav	3
9.	Nemocnice Sokolov	1
10.	Krajská nemocnice Liberec	6
11.	Pardubická krajská nemocnice	7
12.	Oblastní nemocnice Kladno	7
13.	Oblastní nemocnice Příbram	4
14.	Nemocnice ve Frýdku-Místku	3
15.	Městská nemocnice Ostrava	7
16.	Slezská nemocnice Opava	5
17.	Nemocnice Chomutov	1
18.	Oblastní nemocnice Kolín	2
19.	Nemocnice Jindřichův Hradec	2
20.	Šumperská nemocnice	3
21.	Oblastní nemocnice Náchod	0
22.	Nemocnice Strakonice	2
23.	Klatovská nemocnice	1
24.	Nemocnice Teplice	2
25.	Nemocnice Nymburk	2
26.	Kroměřížská nemocnice	2
27.	Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov	3
28.	Nemocnice Jihlava	3
29.	Masarykova nemocnice Ústí nad Labem	6
30.	Nemocnice s poliklinikou Mělník	3
31.	Nemocnice Písek	1
32.	Nemocnice Přerov	3
33.	Úřad městské části Praha 2	6
34.	Nemocnice Třebíč	1
35.	Nemocnice Děčín	2
36.	Nemocnice Jablonec nad Nisou	1

37.	Úřad městské části Praha 6	4
38.	Nemocnice s poliklinikou Karviná-Ráj	3
39.	Městská nemocnice Litoměřice	0
40.	Nemocnice TGM Hodonín	0
41.	Nemocnice Most	5
42.	Nemocnice Slaný	1
43.	Poliklinika Denisovo nábřeží Plzeň	5
44.	Ambeat Health Care – Trutnov	0
45.	Almeda a.s., Městská nemocnice v Neratovicích	1
46.	ZZS Královéhradeckého kraje – Hradec Králové	3
47.	Nemocnice Cheb	2
48.	Karlovarská krajská nemocnice	2
49.	Nemocnice Český Krumlov	0
50.	ZZS Jihočeského kraje – České Budějovice	1
51.	Sdružené zdravotnické zařízení Krnov	3
52.	Nemocnice Havlíčkův Brod	5
53.	Nemocnice Nový Jičín	0
54.	G-centrum Tábor	1
55.	Nemocnice Vyškov	4
56.	Nemocnice Prostějov	0
57.	Uherskohradištská nemocnice	0
58.	Nemocnice s poliklinikou česká Lípa	3
59.	Domažlická nemocnice	0
60.	Nemocnice Valašské Meziříčí	1
61.	Svitavská nemocnice	0
62.	ZZS Středočeského kraje – Kutná Hora	0
63.	Nemocnice s poliklinikou Havířov	2
64.	Nemocnice Znojmo	0
65.	Oblastní nemocnice Jičín	0
66.	Panochova nemocnice Turnov	1
67.	Nemocnice Třinec	0
68.	Nemocnice Břeclav	1
69.	Masarykova nemocnice v Rakovníku	0
70.	Nemocnice Rychnov nad Kněžnou	1
71.	Nemocnice Mariánské Lázně	0
72.	Dětský domov a Mateřská škola speciální Beroun	0
73.	ZZS Jihomoravského kraje – Blansko	1
74.	Nemocnice Boskovice	0
75.	Jesenická nemocnice	0
76.	Vsetínská nemocnice	0

Příloha č. 3: Listina dárců - Babybox Nemocnice Pelhřimov

Obrázek č. 1: Listina dárců - Babybox Nemocnice Pelhřimov,
Zdroj: Vlastní fotogalerie

Obrázek č. 2: Detail Listiny dárců - Babybox Nemocnice Pelhřimov,
Zdroj: Vlastní fotogalerie

Příloha č. 4: Žádost o provedení výzkumu na dětském oddělení Nemocnice Pelhřimov

Alena Honzová, Dis.
Sdružená 2252
39301 Pelhřimov
E-mail: alenahonzova@email.cz

Mgr. Vladimíra Macháčková
Náměstkyně pro ošetrovatelskou péči,
Nemocnice Pelhřimov, p.o.
Slovanského bratrství 710
39338 Pelhřimov
E-mail: vmachackova@hospital-pe.cz

Žádost o provedení výzkumného rozhovoru

Vážená paní Mgr. Macháčková,

jsem studentka 3. ročníku kombinovaného studia na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity České Budějovice obor Sociální pedagogika. Z důvodu psaní své bakalářské práce na téma: Babybox, jako součást naší společnosti, jsem Vás touto cestou chtěla laskavě požádat, zda byste mi umožnila návštěvu dětského oddělení Nemocnice Pelhřimov, kde bych ráda provedla výzkumný rozhovor se zaměstnanci, kteří mají kompetence pro práci s babyboxem Nemocnice Pelhřimov. Získané informace budou zpracovány a použity pouze pro účely mé kvalifikační práce.

Děkuji

S pozdravem a přáním hezkého dne

V..... dne.....

Alena Honzová

studentka SOPk 2017, PF JČU

Příloha č. 5: Fotografie dětského oddělení Nemocnice Pelhřimov

Obrázek č. 6: Vnitřní prostor babyboxu, Zdroj: Vlastní fotogalerie

Obrázek č. 7: Monitor k babyboxu, Zdroj: Vlastní fotogalerie

Obrázek č. 8: Kufřík Babybox - zavřený, Zdroj: Vlastní fotogalerie

Obrázek č. 9: Kufřík Babybox - otevřený, Zdroj: Vlastní fotogalerie

Příloha č. 6: Informovaný souhlas

Vážený informante,

jmenuji se Alena Honzová a jsem studentkou 3. ročníku kombinovaného studia na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích obor Sociální pedagogika. Svou bakalářskou práci píši na téma: Babybox, jako součást naší společnosti. Ráda bych znala Váš názor na tuto problematiku a tímto si Vás dovoluji poprosit o zodpovězení několika otázek na výše uvedené téma. Váš názor bych následně ráda použila při rozhovoru se zakladatelem babyboxů v České republice panem Ludvíkem Hessem.

Veškeré od Vás získané informace budou použity pouze pro účely vypracování kvalifikační práce na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a nahrávka získaná během rozhovoru bude po obhajobě závěrečné práce zcela zničena.

S jakýmkoli dotazem se na mě neváhejte obrátit.

Kontakt:

Alena Honzová

Sdružená 2252

39301 Pelhřimov

Mobilní telefon: 777 062 466

E-mail: alenahonzova@email.cz

Souhlasím, aby informace získané z rozhovoru s paní/panem, byly použity výhradně pro účely vypracování bakalářské práce na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

V dne

Podpis:

Příloha č. 7: Otázky pro rozhovor s informanty

Jaký je Váš věk?

Vaše dosažené vzdělání?

Jak se jmenuje obec, kde bydlíte?

Jste rodič?

1. Co si představíte pod pojmem babybox?
2. Jaké jsou podle Vás hlavní důvody zřizování babyboxů?
3. Jaké jsou podle Vás nejčastější důvody odložení dítěte do babyboxu?
4. Jste zastáncem názoru, že každé narozené dítě má právo znát své biologické rodiče?
5. Odkud a kdy jste se dozvěděl/a o odložení prvního dítěte do pelhřimovského babyboxu?
6. Co Vás napadlo, když jste se dozvěděl/a, že odloženému chlapci jsou skoro dva roky?
7. Měl by být věk odložených dětí omezen? Jaká by tato věková hranice popřípadě měla být?
8. Jaký je Váš názor na zvětšení prostoru v babyboxu, pro možnost odložení starších dětí?
9. Není odložení dítěte do babyboxu příliš jednoduchá cesta pro matky/otce?
10. Domníváte se, že jde pouze o matky v těžké životní situaci nebo jsou babyboxy také zneužívané?
11. Jaký je Váš názor na to, že úplně první informace o dítěti dostane přes speciální mobilní aplikaci zakladatel babyboxů pan Ludvík Hess?
12. Věděl/a jste, že se matka může následně o dítě do 6 týdnů přihlásit?
13. Jaká by podle Vás měla být prevence, aby nebyly do babyboxů odkládány další děti?
14. Máte informace o existenci azylového domu STATIM, které zřídilo sdružení Babybox pro odložené děti - STATIM?

15. Měl by se podle Vás náš stát postarat o matku s dítětem, která odloží svého potomka pouze ze sociálních důvodů?
16. Měly by být v České republice zřizovány další babyboxy? (ke dni 4. ledna 2020 je zřízeno 76 babyboxů a v nich 200 odložených dětí)
17. Myslíte si, že se s vyšším počtem babyboxů, zvýší i intenzita odkládání nechtěných dětí?
18. Mají babyboxy zásadní přínos pro českou společnost?
19. Myslíte si, že babyboxy by měl financovat stát a ne pouze nadační fondy?
20. A konečně, jak celkově toto téma hodnotíte?
21. Informant 4: Měla byste zájem o získání dítěte z babyboxu do pěstounské péče?
Informant 5: Měla byste zájem o osvojení dítěte z babyboxu?

Příloha č. 8: Otázky pro rozhovor s panem Ludvíkem Hessem

1. Jako iniciátor babyboxů v České republice, předpokládal jste, že by mohlo být do schránky odloženo i starší dítě, než novorozenec?
2. Co Vás poprvé napadlo, když jste se dozvěděl, že chlapci z pelhřimovského babyboxu je 23 měsíců?
3. Z babyboxu se Vám automaticky do mobilního telefonu odesílá fotka právě odloženého dítěte. Co s těmito fotkami děláte dál?
4. Uvažujete o možném zvětšení babyboxu, aby do nich mohly být odkládány i mnohem starší děti?
5. Omezil byste věk odkládaných dětí?
6. Na všech schránkách je uvedeno telefonní číslo, které patří Vám. Jaký je postup, pokud se na Vás obrátí matka se žádostí o pomoc?
7. A pokud Vám maminka zavolá v nočních hodinách?
8. Jaká by podle Vás měla být preventivní opatření, aby do babyboxů bylo odkládáno co nejméně dětí?
9. Ocenil byste, kdyby babyboxy začal financovat stát?
10. Proč byl první babybox v Hloubětíně přestěhovaný?
11. Jak fungují babyboxy, pokud nejsou součástí nemocnic?
12. Kde mají být v nejbližší době zřízené další dětské schránky?